

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 50

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:

Enostolpna petstna vrsta
mali oglaš po Din 1-30 in
Din 2-—, večji oglaš nad
45 mm višine po Din 2-50,
veliki po Din 3-— in 4-—,
oglaš v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Izboja vsak dan izvzemši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.549 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Francoski problemi.

Težišče evropske politike se nahaja od 11. maja lanskega leta dalje, ko je francoski levičarski blok dobil parlamentarno večino, v Parizu. Francoska zunanja politika ima rešiti dvoje velikih nalog: zagotoviti Franciji varnost pred novim napadom. Nemčije ter doseči primerne olajšave za plačilo dolgov, ki jih je napravila med vojno država v Angliji in Zedinjenih državah Severne Amerike. Plačilna zmožnost Francije pa je v veliki meri odvisna od tega, kako bo plačevala Nemčija reparacije, to je vsote, ki so namenjene za obnovo v vojni uničenih francoskih pokrajin.

Poincaré se je kot načelnik vlade desničarskega nacionalnega bloka vztrajno protivil angleški zahtevi, da bi se vprašanja o nemških reparacijah in o medzaveznih dolgovih razpravljala ločeno. Šele ko je v Angliji nastopil Mac Donald in v Franciji Edvard Herriot, je v poletju 1924 bil sprejet na londonski konferenci Dawesov načrt, ki znači za Nemčijo veliko olajšanje glede prevzetih obveznosti.

Vedno bolj sta pa nato stopali v ospredje ostali vprašanja: garancijsko in medzavezniki dolgov. »Slovenec« je že pretekli teden prinesel kratek pregled o razvoju garancijskega problema. Odgovor, ki sta ga minuli teden formulirala angleški in francoski zunanji minister, gospoda Chamberlain in Briand, je izročil berlinski francoski poslanik de Margerie nemškemu zunanjemu ministru dr. Stresemannu. Nota je sestavljena v izredno prišrčnem tonu, lahko rečemo, da je najbolj iskrena nota, ki je bila po vojni izmenjana med Francijo in Nemčijo. Po uvodni ugotovitvi, da obe vladi, francoska in nemška, stremita, da z medsebojnim sporazumom zagotovita evropski mir, preide v mirnem tonu k trem vprašanjem, glede katerih se loči francosko stališče od nemškega: Francija zahteva, da Nemčija ne poskuša potom varnostnega dogovora doseči izpremembe mirovnih pogodb, zlasti kolikor se tiče Porenja. — Druga francoska zahteva gre za tem, da vstopi Nemčija brezpogojno v Društvo narodov, kjer dobi kot velesila tudi stalnega zastopnika v svetu društva narodov; Briand pa upravičeno odklanja, da bi imela Nemčija kake predprave pred drugimi člani Društva. Nemci namreč zahtevajo, naj bodo oproščeni dolžnosti, da sodelujejo pri mednarodnem boju kot napram kakim državi, ki začne neupravičeno z vojno. Nemci se sklicujejo pri tem na svojo razoroženost, očitno nameravajo s tem pritiskati na antanto, da bi jim dovolila večjo oboroženo silo. Končno zahteva Briand, da Nemčija sklene s svojimi vzhodnimi sosedi, Poljsko in Češkoslovaško razsodniške pogodbe in sicer za vse, tudi politične spore. Epohalna so v tem oziru Briandova izvajanja. Ravno za politične spore, ki najpogostje dovedejo do vojne, je treba skleniti razsodniške pogodbe tako, da je država dolžna vedno, ko ni mogoče kakega spora rešiti diplomatičnim potom, zaprositi razsodišče, da spor razsodi. Tu pravi Briand, bo za te razsodniške pogodbe in njihov izpolnjevanje prevzela Francija jamstvo; država, ki se ne podvrže razsodišču ali ki ne prizna njegove razsodbe, se potem smatra za napadalca in njo zadenejo vse posledice, določene za tako mednarodno hudodelstvo.

Obenem z izročitvijo note je povabil francoski poslanik, kateremu sta se pridružila tudi belgijski in angleški, Stresemanna, naj nemška vlada določi juriste-strokovnjake, ki bodo na sestanku z angleškimi in francoskimi tovariši obdelali pravno stran problema, na kar naj bi sledil sestanek zunanjih ministrov Francije, Anglije in Nemčije. — Nemška vlada je kratko potrdila prejem note, pozdravila predlog, da se prične z ustnimi razgovori in določila za svojega delegata uradnika zunanega ministrstva Gana, ki se sestane jutri v Londonu z antantnimi pravniki strokovnjaki.

Kot zagovorniki načelne mirovne politike pozdravljamo veliki napredek, ki ga je napravilo minuli teden to za evropski mir najvažnejše vprašanje. Nekako čudno pa je ravnanje Nemčije, o kateri se zdi, da hočejo nemški nacionalci vsi razvoj zavleči, ako že ne popolnoma preprečiti. Najočitnejše govori za to okolnost, da ravno sedaj, tik pred sestankom skupščine Društva narodov v Zene-

vi, ki bi lahko sklepala o sprejetju Nemčije v Društvo, nastopi vodilna nemška državnik kancler dr. Luther in zunanji minister dr. Stresemann večtedenski dopust, s čemur se utegne vstop Nemčije ter tako rešitev garancijskega vprašanja zavleči za leto dni, kar pri labilnosti evropskih vlad lahko znači — za vedno.

Drugo važno vprašanje francoske politike, vprašanje medzaveznih dolgov, se je tudi približalo minuli teden znatno svoji rešitvi. Francoski finančni minister, znani strokovnjak dr. Josip Caillaux je obiskal v Londonu svojega angleškega tovariša Winstona Churchilla ter z njim z velikim uspehom razpravljal o vprašanju, kako naj odplačuje Francija Angliji del svojih dolgov. Dočim so Angleži nedavno zahtevali, da jim Francija plačuje letno znesek 20 milijonov funtov sterlingov, se je Caillauxu, ki je prvotno ponudil letnih 10 milijon. funtov, posrečilo znižati angleške zahteve na letni znesek dvanajst in pol milijona funtov, kar naj bi plačevala Francija tekom 62 let in pri tem šele pričela s polnim vplačevanjem čez 5 let, torej leta 1930. Pogajanja še niso zaključena, ker se

mora Caillaux sporazumeti še preje z Washingtonom glede odplačila ameriških dolgov. Največje težave dela medsebojna zvezanost dolgov: Francija in Anglija sta obe dolžnici in upnici hkratu. Anglija zastopa že od leta 1922. dalje tako zvano Balfourjevo tezo: Anglija zahteva od svojih zaveznikov povračilo dolga v onem znesku, kakor mora Anglija plačevati Ameriki. Francija uveljavlja nasprotno, da more kot v vojni najbolj izčrpana velesila plačati kvečjemu le toliko, kolikor dobi od Nemčije; upravičeno je Francozom nerazumljiva prizanesljivost Angležev na pram Nemčiji, dočim naj Francija vestno izpolnjuje svoje obveznosti.

Zelo zamotani so vsi označeni problemi in blagrujemo lahko Francijo, da njene najbistrejše glave Aristide Briand, Josip Caillaux in Pavel Painlevé sodelujejo pri njem. Iskreno se veselimo pomirjenja Evrope, izkrevave v medsebojnem sovraštvu ter iskreno želimo, da se vrne čim preje k naukom krščanstva ter jih prizna kot zakon, ki jo veže tudi v političnem življenju, ter pravičnost in ljubezen vzpostavi za temelj vseh svojih medsebojnih odnosov.

Za ojačenje opozicionalnega bloka.

Belgrad, 31. avg. (Izv.) V političnih krogih se z zanimanjem pričakuje uspeh fuzijske akcije med JMO in DS. S fuzijo se računa že tekom meseca septembra, najdalje pa do oktobra pred sestankom narodne skupščine. Značilno je, da bi se formalni akt fuzije izvršil izven Belgrada in sicer na seji glavnega od-

bora JMO v Sarajevu ter na kongresu DS, ki bi se vršil v Zagrebu. Kot podlaga tej fuziji bi bil program DS za revizijo ustave, kakor se je naglašal na zadnjem sestanku v Zagrebu. Ta pokret je našel veselega odmeva v opozicionalnih krogih v Belgradu.

Skupščina disidentov HSS.

Zagreb, 31. avg. (Izv.) V nedeljo se je vršila v Sisku skupščina disidentov HSS, na kateri sta govorila poslanec Jagatić in dr. Zanić. Skupščina je poročilo poslancev o političnem preokretu HSS in o sodelovanju disidentov poslancev v zvezi z odobravanjem na znanje in pozdravlja vse, ki so ostali v vrstah borcev za življenske interese hrvatskega naroda. V resoluciji se poudarja, da s tem lažje sporazumom med radikali in radičevci ni rešeno hrvatsko vprašanje. Sporazum imenujejo le strankarsko pogodbo. Hrvatsko vprašanje je

mogoče rešiti samo z revizijo ustave in upostavitvijo hrvatskega sabora. Resolucija poziva vse, ki so še ostali v borbi za pravice hrvatskega naroda, da strnejo svoje vrste. — V Križevcih in v Bjelovaru so se vršili sestanki HZ, na katerih sta poročala dr. Polić in dr. Lorković. Dr. Lorković je poudarjal, da sporazum med radikali in radičevci ne pomeni ničesar, ker je HSS morala v vsem popustiti in ne more v vladi doseči s 57 poslanci niti tega, kar je dosegel Pribečević s 24 poslanci.

Pred sejo Lige narodov.

Belgrad, 31. avg. (Izv.) V nedeljo se odpravi v Zenevi seja Lige narodov. Dan preje se sestane naša delegacija h konferenci, na kateri se bodo detajlno še enkrat proučila ona vprašanja, ki bodo predmet razprav na tej seji Društva narodov. Vsaj do 5. septembra morajo biti vsi naši delegati že v Zenevi.

Minister za zunanje zadeve dr. M. Ninčić in šef HSS Stjepan Radić sta odpotovala na Bled na polu v Zenevo. Glasom poročil pa se dr. Ninčić še pred odhodom v Zenevo vrne v Belgrad. V tukajšnjih političnih krogih se pričakuje vesti o rezultatih avdijske Stjepana Radića pri kralju.

Svobodna luka v Solunu.

Belgrad, 31. avg. (Izv.) V ministrstvu za promet se dovršuje načrt za razširjenje naše svobodne luke v Solunu. Sredi septembra se bodo v to svrhu že pričela dela, za katera so pripravljeni potrebni krediti.

ZAKLJUČEK SUBOTISKEGA VELESEJMA.

Belgrad, 31. avg. (Izv.) Danes se je zaključila razstava in sejem v Subotici. Razstava je bila odlično obiskana in je popolnoma uspešna. Kakor se govori, se tudi prihodnje leto priredi v Subotici razstava in sejem.

PRESEDNIK SKUPŠČINE.

Belgrad, 31. avg. (Izv.) Predsednik skupščine g. Marko Trifković se je vrnil iz Gasteina, kjer je popolnoma okreval. Ustavi se eden ali dva dni na Bledu, kjer bo bržkone sprejet pri kralju v avdienco. Odtod pa potuje v Kraljevicok svoji rodbini. G. Marko Trifković bode kot predsednik skupščine prisostvoval svečanostim na Lovčenu in bo spremljal kralja in kraljico po Dalmaciji.

AGITACIJSKO POTOVANJE DR. STOJADINOVIČA.

Belgrad, 31. avg. (Izv.) Dr. Stojadinović, ki se nahaja na agitacijskem potovanju po Črni gori, je prispel v Kotor. Pred prihodom tjakaj je sprejel v Andrijevičev deputacijo naroda, ki je izrazila svoje veliko nezadovoljstvo povodom razmejitev z Albanijo. Iz Kotora se poda dr. Stojadinović preko Dubrovnika in Sarajeva v Belgrad.

KONGRES PRAVNIKOV.

Belgrad, 31. avgusta. (Izv.) Danes se je vršila konferenca belgrajskih pravnikov, ki se je bavila s pripravami za kongres pravnikov naše države, ki se bo vršil od 18. do 20. septembra. Ob tej priliki so se izvolili specialni odbori za najraznovrstnejše kongresne priprave. Predlagalo se je od nekaterih strani, da bi se kongres pravnikov spričo proslave na Lovčenu odgodil. Vendar pa so se belgrajski pravniki odločili, da se kongres ne odgodi in da se zaprosi vlada ter časopisje, da pomagata pri organiziranju tega kongresa.

DELEGATI SHS ZA WASHINGTON.

Belgrad, 31. avg. (Izv.) Lista naših parlamentarnih delegatov na seji medparlamentarne unije v Washingtonu je definitivno sestavljena. Od vladne večine so izbrani dr. Velizar Janković, Ljuba Nešić ter Nikola Preka (HSS). Od opozicije pa dr. Voja Marinković (DS) ter dr. Budisavljević (SDS).

POMOČNIK MINISTRA ZA AGRARNO REFORMO.

Belgrad, 31. avgusta. (Izv.) V ministrstvu za agrarno reformo je imenovan za pomočnika dr. Josip Djučković, ki je svoje službeno mesto že nastopil. V tukajšnjih političnih krogih je padlo takoj v oči, da je dr. J. Djučković vršil pomočniško službo v času, ko je bil minister za agrarno reformo dr. Krizman.

Naročajte „Slovenca“!

Veličasten shod bivših bojevnikov na Brezjah.

Preteklo nedeljo so imeli zopet bojevniki iz svetovne vojne svoj veličasten dan pri Marijinem svetišču naše divne Gorenjske. Kdo prešteje trume, bataljone slovenskih mož, ki so hitele gori po brežkih klancih, da si podajo bratske roke, še bolj strnijo svoje vrste, povedo Mariji svoje težave in iz dna duše molijo za padle tovariše? Bilo jih je veliko več nego lani, po sodbi vseh okoli 12.000. Zastopane so bile prav vse slovenske pokrajine ne samo iz naše kraljevine, marveč vse, kjer doni naš jezik.

Nepozaben ostane vsem navzočim oni prizor, ko je v cerkvi zadonele iz samih moških grl nadvse lepa pesem: »Ti o Marija, pela pred zagrnjeno zahvalno ploščo. S krepkim glasom je nato superijor msgr. Kokalj molil staroslovensko molitev v spomin padlim in v zahvalo Mariji, zdrknila je zavesa in božji blagoslov je priplul nad krasno ploščo, vzdano v sredi med kapelico Marijino in ostalim svetiščem tako, da je vidna po celi cerkvi. Sklesana je iz čistega, najfinejšega kararskega marmorja in švedskega granita. Zlate črke v sredi pričajo in bodo pričale še poznim rodovom:

VOJNIH GROZOT OTETI.

KLICEMO KRALJICO MIRU:

PADLIM PRI BOGU PLAČILO:

SLOVENSKI VOJAKI IZ SVETOVNE VOJNE
ZBRANI NA TEM SVETEM KRAJU
31. VIII. 1924.

Zgoraj bronirana Kristusova glava: Glej človek! — spodaj umirajoči lev. Delo je nadvse spretno in prav po nizki ceni izvršila tvrdka Vodnik v Ljubljani, ki bodi tem potomcem našim tovarišem toplo priporočena. Po odkritju so tovariši z ginenim glasom zapeli: »Blagor mu«, koj nato defilirali z mirnim korakom mimo plošče, okoli Marijinega oltarja in se nato v silnih vrstah zbrali pred oltarjem na prostem.

Rog zatrobi, na prižnico stopi tajnik Zveze Fr. Bonač in z mogočnim glasom pove, da prihaja ravnokar iznad groba nepoznanega francoskega vojaka v Parizu, kjer noč in dan gori plamenica — zahvalnica francoskega naroda. To plamenico vedno na novo in novo pozivljajo razne organizacije nešteti narodov, ki sem prihajajo in tako tudi mi danes, dragi možje, prižgemo v duši naši plamenico ljubezni, zahvale, zvestobe in molitve našim padlim bratom. Naše ljudstvo, posebno pa možje, ki so stali v bojnih vrstah kjerkoli, neizrečeno ljubijo to prekrasno zemljo našo, ki je vredna naše ljubezni, saj je tako lepa, da se ji divijo angelska očesa. — Mariji v varstvo izročamo Korotan, Primorje in konča z molitvijo za padle heroje. — Sredi njegovega govora je nastal resnoben molk in solze so blestele, ko je godba zaigrala ganljivo žalostinko v proslavo padlim. Mašo je skužil msgr. Kokalj in godba je svirala stare cerkvene melodije tako drage usesom bivših vojakov. Po maši so pevcji zapeli z globoko občutenimi glasovi: Oj ta soldaški boben in na koncu veličastno himno: »Pravde Bog«, ki je može utrjevala v prepričanju, da pride dan, ko prost bo Primorska, prost bo Korotan. Večno lepa »Vigred se povrne« je udeležence uvedla v kraljestvo večnega miru in blažilne besede »Libera me Domine«, pete od 45 bivših vojni kuratov, so prosile večni mir in pokoj padlim. Srce se je streslo, ko so pevcji, bivši vojaki, intonirali Prelovčev »Oj Doberdob« in »Oj ta soldaški boben«. S tem je bilo končano cerkveno slavlje in pričel se je občni zbor, tudi pod milim nebom. Predsednik Colarič nadvse pristrčno pozdravlja navzoče, prebere brzojavke generala Majstra in drugih, predlaga brzojavko Njega Veličanstvu kralju na Bled, se energično zavzema za invalide in ob 12. uri kliče merodajnim faktorjem, naj vendar, vendar izvrše svojo prvo, sveto dolžnost! Tajnik Bonač in blagajnik Wagner podata poročila o delovanju odbora in Zveze v preteklem letu. Nato so pozdravili občni zbor: tov. Staudegger iz Trbovelj, tov. Tome iz Ljubljane za Uduženje invalidov, tov. Geršek za koroške Slovence, tov. Krepek iz Maribora in tov. župnik Hafner. Po govorih in pozdravih je bila na dnevnem redu volitev odbora. Tov. Pirc Jože iz Ljubljane je predlagal odbor in

poudarjal v svojem krepkem govoru trud in požrtvovalnost dosedanjega pripravljalnega odbora, zlasti predsednika Colariča, o katerem je dejal, da je bil mož-častnik tudi v težkih, nevarnih časih Slovence, velik prijatelj naših fantov katerim je pomagal, kjer je mogel. Zbor je z velikim odobravanjem sprejel besede tov. Pirca ter izvolil za bodoče leto stari pripravljalni odbor kot redni odbor za prvo poslovno leto in še tri zastopnike iz bivše Stajerske. Major Colarič je nato zaključil občni zbor in posebno poudarjal, da je danes ustanovljena Zveza strogo nadstrankarska z namenom, da pomaga onim, ki so največ trpeli v svetovni vojni in pa da večkrat v brat-ski slogi združi vse one, ki so prestali vojno gorje.

Popoldne ob dveh so se zbrali zaupniki iz vse Slovenije v samostanski dvorani, kjer so v medsebojnem resnem razgovoru zahtevali smernice za bodoče delo, določili članarino, poudarjali strogo nadstrankarstvo Zveze in so glasno poverili odboru, da določi kraj in dan sestanka za prihodnje leto. V tovariškem razgovoru, brez najmanjšega incidenta, in lepi prijateljski slogi, porojeni na bojnih poljanah, je le prehitro minil dan, ki bo ostal vsem udeležencem v neizbrisnem spominu. Godba Katoliškega delavskega društva z Jesenic je ne-utrudno v dveh oddelkih igrala in s tem vo-ljko pripomogla za razvedrilo udeležencev.

OLAJŠAVA ZA PREVOZ NAŠEGA BLAGA PO OGRSKI.

Belgrad, 31. avg. (Izv.) Minister za promet je izposloval pri mažarski železniški upravi 30—40% popust za prevoz našega blaga po ogrskih železnicah.

KONGRES ZEMLJORADNIŠKE STRANKE.

Belgrad, 31. avgusta. (Izv.) Včeraj in danes se je tukaj vršil kongres Zemljoradniške stranke. Kongresu so prisostvovali delegati iz vseh pokrajin države, pa tudi inozemski gostje: g. Hretina, predsednik češkoslovaške Kmetijske mladinske zveze; g. Ursina (Slovak), predsednik Slovenske kmetijske mladine; predsednik bolgarske Kmetijske zveze, g. Malinov; Mihael Todorov kot bolgarski zastopnik; kot zastopnika Poljakov Zigmund Welenski in Peter Oledinski. Kongres se je vršil včeraj celi dan nepretrgano. Na včerajšnjem sestanku se je oglašalo k besedi jako veliko govornikov, ki so kritizirali ali pa branili poročilo glavnega odbora stranke. Nekateri izmed govornikov so pledirali za zblizanje z radičevci, drugi pa so bili proti temu, češ da je Radičeva stranka izza skupnega nastopa z radikali izgubila značaj kmetijske stranke. Vendar pa je bilo poročilo glavnega odbora stranke sprejeto.

Na današnjem zborovanju se je prešlo na diskusijo o delu zemljoradniškega poslanskega kluba. O situaciji zemljoradniškega pokreta vobče je govoril g. Joca Jovanović, predstavljajoč razvoj zemljoradniškega gibanja v vseh državah Evrope. Za njim je nato kritiziral našo finančno politiko Dimitrije Vujić, naglašujoč, da je finančna politika vseh dosedanjih vlad bila usmerjena proti kmetijskim interesom. Po teh poročilih se je prišlo k debati veliko število navzočih delegatov. Značilna je izjava, ki jo je ob tej priliki podal slovenski zastopnik Andrej Šifrar, češ da je g. Pucelj sicer stopil v klub HSS, a da ni izstopil iz Zemljoradniške stranke, s katero se še vedno nahaja v najljubše zvezi in ki je vedno pripravljen za materialno pomoč Zemljoradniški stranki. Po razgovoru se je končno poročilo o delu Zemljoradniškega kluba tudi sprejelo.

Na popoldanskem sestanku pa se je razpravljalo o raznih spremembah in dopolnitvah strankinih statutov. Nato so se sprejele resolucije, ki so v zvezi z vsemi onimi vprašanji, o katerih se je na zborovanju referiralo in razpravljalo.

Združitev Avstrije z Nemčijo.

Dunaj, 31. avg. (Izv.) Pokret za združitev Avstrije z Nemčijo postaja vedno močnejši. V nedeljo se je pripeljalo na Dunaj okoli 400 članov nemškega »Volksbunda« iz Nemčije, da prisostvujejo veliki manifestaciji dunajskih velenemcev za združitev Avstrije z Nemčijo. Med udeležniki iz Nemčije je bilo 30 parlamentarcev pod vodstvom predsednika nemškega državnega zbora Loebeja. Na meji pri Pasavi je goste pozdravil vodja avstrijskega Volksbunda z besedami: »Pozdravljam vas na meji, ki, kakor upamo, ne bo več dolgo stalna! V svojih manifestacijskih govorih na Dunaju pa so vsi govorniki naglašali, da združitev ni več daleč. Za propagando bodo ustanovili na Dunaju list, ki ga bodo izdajali avstrijski velenemci.

Prevrat na Kitajskem.

Hongkong, 31. avg. (Izv.) V petek so revolucionarne čete nove vlade v Kantonu napadle z dveh strani otok Honaw, ki ga brani general Li-fu-klum. Revolucionarjem hite na pomoč nove čete. Pričakujejo, da se bodo vo-jaki v provinci Junau pridružili revolucionar-jem.

London, 31. avg. (Izv.) Reuter poroča iz Pekinga, da je vlada prepovedala komunistični list »Lia-Kao« in njegovega urednika Thena zaprla. List je silovito napadal Ang-le-že in angleško politiko.

London, 31. avg. (Izv.) Kitajska trgovska zbornica v Hongkongu je razposlala o dogodkih v Kantonu sledečo okrožnico:

»Prevratno gibanje v Kantonu uničuje trgovino in industrijo v Kantonu in peha v nesrečo delavce in podjetnike. Gibanje je rodil boljševizem. Rusi imajo vojaštvo in mornarico v Kantonu v svojih rokah. Nova vlada v Kantonu je sklenila vpeljati komunizem in bo obdajala vse premoženje tako, da je davek bolj podooben zaplembi premoženja kakor davku. V celi provinci divja teror, ki ga pa prebivalstvo odklanja. Če ne pride kmalu pomoč, bo strupena povodenj boljševizma poplavlila celo Kina. Mi gledamo na lastne oči dogodke in zasledujemo njih razvoj in slutimo, da bo strašno. Bojimo se, da naši prijatelji v svetu resničnega položaja ne poznajo.«

Štrajk pomorščakov v Angliji.

London, 31. avg. (Izv.) Štrajk pomorščakov se po vseh deželah britanskega imperija vedno bolj širi. Jako uspešno je štrajk organiziran v Melbourne v Avstraliji, kjer ima policija nalog, da strogo nadzoruje štrajkujoče, potem v Kaplandiji v južni Afriki. Vzrok štrajka je nameravano znižanje plače za 1 funt mesečno, kar smatrajo pomorščaki za krivično. Doselej je malo upanja, da bi se štrajk kmalu končal.

Ameriški pritisk na upnike.

Newyork, 31. avg. (Izv.) Angleško-francoska pogajanja v Londonu o ureditvi vojnega dolga med obema državama so spodbudila tudi Ameriko, da je začela z večjo energijo pristiskati na svoje dolžnike. Skoro vse države so že dobile pozive na pogajanja, ker bi ameriška vlada rada že letos predložila parlamentu natančen načrt o odplačevanju dolgov.

Skupščina Društva narodov.

Ženeva, 31. avg. (Izv.) Skupščina Društva narodov se udeležijo osebno francoski, belgijski in angleški zunanji ministri: gospodje Briand, Vandervelde in Chamberlain. Ker bo skupščini predloženo poročilo razmejitvene komisije med Turčijo in Mezopotamijo, se bo na skupščini rešilo mosulsko vprašanje. Predmet razprav imenovanih ministrov bo tvorilo tudi garancijsko vprašanje.

Kongres pacifistov v Parizu.

Pariz, 31. avg. (Izv.) V sredo se odpravi v Parizu 24. svetovni mirovni kongres. Do sedaj je prijavljenih preko 800 delegatov iz 24 držav. Predsedoval bo zborovanju bivši francoski min. predsednik in sedanjí zbornični predsednik Edvard Herriot. Na prvi seji bosta govorila predsednik nemškega parlamenta Loebe ter podpredsednik belgijskega senata Lafontaine. Predavanja bodo obravnavala lanskoletni ženevski protokol — delo Herriota, Mac Donalda in Beneša —, vprašanja o razorožitvi, mirovni vzgoji ter propagandi.

Nov francoski poraz v Siriji.

Jeruzalem, 31. avg. (Izv.) Trdnjavo Suleida so uporni Druzi po 14-dnevnem obleganju vzeli. Francosko vojaško posadko so z vsem orožjem vred odpeljali v ujetništvo. Zelenica, ki pelje od Derasa v Damask, je še v francoskih rokah.

Jeruzalem, 31. avg. (Izv.) Vesti o padcu Damaska se ne potrjujejo. V Damasku je položaj zelo napet. Po mestu hodijo močne vojaške patrulje. Mnogo domačinov, ki so osumljeni zvez z Druzi, so zaprli.

Boji v Maroku.

Pariz, 31. avg. (Izv.) Na vzhodni bojni črti so francoske čete zasedle področje Krakar in so napredovale do Daharja. Vsi rodovi na tem ozemlju so se udali. V sredini bojne črte je mirno. Na zapadni črti se pripravlja Abd-el-Krim na močnejši odpor.

SPOR MED LUDENDORFFOM IN HINDENBURGOM.

Berlin, 31. avg. (Izv.) Med nemškimi državnim predsednikom Hindenburgom in generalom Ludendorffom je došlo do ostre napetosti, ker je Hindenburg odklonil obisk Ludendorffa iz državnih razlogov. Ludendorff je bil v svetovni vojski šef Hindenburgovega generalnega štaba, danes pa je eden izmed vodij najbolj šovinistične nemške stranke (Völkische).

ŠTRAJK FRANCOSKIH BANČNIH URADNIKOV.

Pariz, 31. avg. (Izv.) Minister za socialno politiko je sprejel zastopnike bančnih ravnateljev in bančnih uradnikov, ki so mu pojasnili vsak svoje stališče. Bančni uradniki so ministra naprosili, naj izve od ravnateljstev njihove zadnje pogoje. Minister upa, da bo mogel doseči sporazum.

PROSTOZIDARJI ZA ZBLIZANJE MED FRANCIJO IN NEMČIJO.

Basel, 31. avg. (Izv.) Na svetovnem kongresu prostozidarjev so sprejeli resolucijo, ki nalaga prostozidarjem delovati z vso močjo na ohranitev mira, za kar smatra resolucija kot najboljši pogoj spravo med Francijo in Nemčijo.

BOLŠEVIKI IN CARISTI.

Nizza, 31. avg. (Izv.) V gledališki dvorani je prišlo na kongresu tamošnjih ruskih boljševikov do hudega spopada med bolševiki in caristi. Policija je zaprla 20 oseb.

STOCKHOLMSKI KONGRES.

Na svetovni cerkveni kongres v Stockholmu je poslal nemški državni kancelar dr. Luther pismo, ki ga je ondi prebral župnik Le Leur. Dr. Luther se peča z vprašanjem duševnega odnosa, ljubezni do dela, ki se čimdalje bolj izgublja. Ne samo ročni, marveč po velikem delu tudi umski delavec postajata čim dalje tembolj le člen v nepregledni verigi, katerega osebnost nima na celoto nobenega upliva. Zato se obeh polašča čut osamljenosti. Tudi v velenemratu je sicer neka vez skupne odgovornosti in skupnih

interesov med delodajalci in delojemci, toda ta vez je bolj zunanja in delavca ne dviga iz njegovega osamljenosti. Ljubezni ni, ki je nekoč oslajala delo. Vsekakor tudi današnji dobi ne nedostaja idealov in v globinah življenjskega toka kljub vsemu narašča splošno človekoljubje kot spremni duševni pojav novih socialnih oblik. Toda notranjo moč in trden temelj more dati temu pojavu le vera, ki ceni vsakega človeka kot posodo večnih dušnih vrednot. Naloge vere in posebno krščanstva so danes večje nego kdaj preje. Praktičnega krščanstva potrebuje predvsem naše sedanje politično in socialno življenje kot notranjo dopolnitev in zadnjo ute-meljitev.

Združitev čeških socialističnih strank?
Nekateri češkoslovaški listi so zadnji čas pisali, da je verjetno, da bo prišlo do sodelovanja med obema socialističnima strankama — češkoslovaško socialistično stranko in socialnodemokratsko delavsko stranko. O konkretni obliki tega sodelovanja se ne ve še nič gotovega.

PRVI KONGRES PRAVNIKOV KRALJEVINE SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV.

Kongres pravnikov se bo vršil po naslednjem programu:

Prvi dan kongresa 18. septembra: ob pol 10: Svečana otvoritev kongresa v veliki dvorani Narodne skupščine. a) Pozdrav predsednika kongresa g. dr. Djoke Nestorovića, državnega svetnika v p.; b) g. minister pravde odpravi prvi kongres pravnikov. Ob 10: Čitanje referatov. — Opozarjamo na že objavljene predmete in pripominjamo samo, da je določen za koreferenta k 4. točki: »Ali je izenačiti dedne pravice moških in ženskih potomcev?« g. dr. Živojin Spasojević, vseučiliški profesor v Belgradu. Ob 21: Svečani banket na čast gostom.

Drugi dan kongresa 19. septembra: Ob pol 9: Razpravljanje o naznačenih predmetih po sekcijah. Ob 16: Vožnja z brodom »Aleksandar« iz savskega pristanišča po Savi in Donavi; na brodu pojedina, ki jo priredi gostom občina mesta Belgrad. Ob 20: Svečana predstava v Narodnem gledališču na čast gostom.

Tretji dan kongresa 20. septembra. Ob 9: a) Čitanje in glasovanje o resolucijah; b) volitve nove uprave kongresa; c) predlogi in vprašanja, ki so bila prijavljena sekretarijatu kongresa ustno najkasneje do opoldne 19. septembra; d) zaključitev kongresa. Ob 15: Velike dirke »Dunavskih kola jahača« na čast gostom.

Četrti dan kongresa 21. septembra: Ob 4: Izlet v Arandjelovac in okolico, kjer bodo udeleženci gosti naroda okraja Jaseniškega. Povratek popoldne istega dne.

Udeleženci, ki so plačali članarino (60 dinarjev za javne uradnike in 120 Din za ostale) imajo pravico, udeležiti se in sodelovati na sejah v plenumu in sekcijah, dalje brezplačno udeležiti se banketa in vožnje po ladji, eventualno na brezplačno stanovanje.

Prej prijavljeni uživajo prednost v vsem. Vsak udeleženec ima tudi pravico privedi s seboj enega ali največ dva člana svoje najbližje rodbine, ženo ali hčerko ali dve hčerki. Te osebe mora ravno tako prijaviti. Ako želijo, da se udeležijo tudi rodbinski člani banketa, je plačati za vsakega še po 50 Din, ako je oseba, ki jih vodi, javni uradnik, sicer pa 90 Din. Za vsakega udeleženca in tudi člana rodbine je naznaniti poleg lastnega imena tudi starost. Skupna prenočišča bodo brezplačna (in to prvenstveno za državne uradnike); cene za posteljo po hotelih 40—60 Din, zasebne sobe (z eno posteljo) 70—100 Din. Udeleženci, ki so se že prijavili, pa niso naznanili še vseh sedaj zahtevanih podatkov, se pozivljejo, da to store čimprej.

Odbor društva »Pravnik«.

Dr. Joža Glonar:

Onstran šmarne gore.

London & Environs.

Dnevi teko v večnost in človek plava z njimi, ne da bi se skušal temu toku upreti ali ga pognati; včasih celo zapreš oči in se z naslodo udaš sladkobi sibiriskega brezdelja in brezskrbja. Ena največjih sladkosti je pač v tem, da te noben glas iz našega hrupnega domačega prepira ne doseže; niti jutranjega čaja, ne opoldnevnega whiskeyja, niti večernega Stouta ali Rüdeshheimerja ti ne zagreni jeza nad običajnimi malenkostmi naših domačih prepilov. Popoldna varen pa pred domovino vendarle nisi. V nedeljo po jutru pokobereš v čitalnici šop jutranjih listov in sedeš na vrt. Bolj iz navade ko iz radovednosti listaš po njih, pa si že v pasti! »Observer« poroča o čudodelni podobi v Dubrovniku, v literarni prilogi prinašajo »Times« nedolžno poročilo o knjigi, ki jo je napisal major Forbes-Leith: »Z avtomobilom iz Londona v Indijo«. Referat je kratek in zanimiv, toda: latet angus in herba! Referent občuduje pisatelja, ki je z majhnim avtomobilskom brez nezgode pre-potoval teh skoro 9000 milj, in omeni — tako-le nedolžno in mimogrede! — da je največ časa, namreč celih 24 ur, potreboval za turo iz Reke v — Sušak! Po takih in enakih izkušnjah postaneš previden in si vesel, če sploh ne čuješ besede o naših razmerah.

To udobno uživanje prekineš od časa do časa, ko se pogreznesh kakor suha goba v London in se do zadnjih koticov in žilic napojiš z njim. Poženi se kamorkoli, v tem fantastičnem mestu se ti bo ritem življenja — če imaš sploh kaj čuta zanj — postotril; doživljaš ga ne samo s svojimi žejnimi očmi, ki se ti do omotice napijejo, doživljaš ga z vsem svojim bitjem, tako da se ti nazadnje včasih zazdi, da si se prelevil, da tišiš v drugačni koži; ali pa ti ne preostane drugega, ko da se rešiš v intimne malenkosti.

Občina London šteje sedem in pol milijona prebivalcev in zavzema temu številu primerno površino zemlje. Toda okoli in okoli mesta se ga držijo, kakor šiška Ljubljane, kraji, ki dosegaajo, kakor n. pr. West-Ham, četrtil milijona prebivalcev. Oba dela mesta veže 19 mostov čez Temzo in 5 tunelov pod njo. Sredina mesta se o poldanski uri in zvečer izpremeni v mrgoleče mravljišče. Posebno City, srce Londona in srce svetovne trgovine, je ob teh urah za navadnega človeka skoro neprodorna goščava. Ogledaš si jo v nedeljo, ko je ves trgovski in poslojujki svet na deželi in se po londonskih ulicah le poredko podijo privatna vozila. Vkljub silnemu prometu pa število nesreč ni ravno veliko; v prvem tednu letošnjega avgusta je na londonskih ulicah do smrti ponesrečilo samo 58 oseb. Sam o osem in petdeset — človek se res čudi, da ne več.

Iz nemirnega vrveža londonskih ulic se za spremembo skrivaj v mirne oaze, ki jih

je v Londonu toliko, kakor težko kje drugje na svetu. Davno že več, kaj pomeni v znanstvenem svetu kratka BM — tukaj imaš British Museum z največjo knjižnico sveta takorekoč pred nosom. Hajdiva! Skozi mrežo gledaš preko velikega dvorišča, na katerem čakajo avtomobili, na antično fasado. Cigareto moraš odložiti že na trotoarju, na to te opozori napis in na to pazi vratar, ki mu drugje nad kamenitimi vratmi njegove lože v toplem solncu lenuhajoči maček. Ker si knjigoljubeč, boš v vestibulu krenil kar na desno v dvorane, v katerih je razstavljena »Kings Library«, res kraljevska biblioteka. Kar je tiskarska umetnost ustvarila lepega od Gutenberga do Morrisa, vse si tukaj lahko ogledaš; ob lepoti srednjeveških rokopisov se ti širijo oči, nobene trudnosti ne čutiš, ko se sklanjaš nad čudovito pestrostjo orientalskih rokopisov. In potem dvorane z avtografi slavnih Britancev, kraljev in pisateljev, vojskovodij in učenjakov. Dvoje se ti vtisne neizbrisno v spomin: pismo, s katerim je papež Leon X. l. 1521 dal Henrik VIII. častni naslov »Defensor fidei« in preprosta beležnica, odprta na zadnji strani, na kateri se je na južnem tečaju umirajoči Scott spominjal svoje družine. Za trenotek izgine vse okoli tebe, mehanično stopaš skozi dvorane, presunjen od veličine in tragičnega konca smelega pionirja. Mehanično se ustaviš pred nenavadno »omaro«, ki je podobna nekakemu avtomatu. Ne, ni avtomat, ampak veličanska zbirka znanst. urecie-

na na res duhoviti način. Toda mene zanima samo mehanika uredbe in prav nič me ne mikne pogledati, ali se v zbirki nahaja tudi »rožnati Merkur« in kakšen je prav za prav.

Na levi strani stopaš ob vrsti portretov rimskih imperatorjev in se ustaviš pred Cezarjevimi obličjem: tak torej je bil mož, po katerem so se imenovali in se imenujejo vsi »cesarji«. Misli ti blodijo skozi stola, dokler se ne uveriš, da je čitati v obrazu velika umetnost, primerjati še večja, največja pa misli, ki ti prihajajo pred Cezarjevimi obličjem, primerno zapisati. Moročna skepsa pade s tvoje duše šele med grškimi skulpturami. Stare znanee, ki si jih doslej poznal samo po mrtvih slikah, vidiš, tukaj v resnici pred seboj; vsa mrka zamišljenost, ki se te je polotila pred obrazy rimskih imperatorjev, je odplavljena od morja življenja, ki tukaj pljuska vate. Parthenonske skulpture, ki jih je rešil Lord Elgin, razlaga skupini licejk, ki se suvajo in drežajo za njegovim hrbtom, ravno častljiv profesor, zato se umaknem drugam in ob stebrih iz Eleza merim veličino Herostratove slave. Vsega pa me prevzame moja davna sanja, moja stara ljubezen, Demeter s Knida, utelešena Mati Zemlja. Ne, Britanci niso pust in prozajčen narod, kakor se jim očita; Njej so uredili posebno svetlišče in pred njega postavili klop, da lahko zbrano gledaš v Nje zagonetni obraz. Kolikokrat bom še sedel na tej klopi? In kolikokrat bom še postal pred vitrinami z drohno grško in rim-

Dnevne novice.

Občinske volitve v Hotiču. Pri nedeljskih volitvah v občinski odbor hotičski so dobili: 1. napredni blok (dem. stranka) 38 glasov, 3 odbornike, 2. Kmetško del. gospodarska lista (SLS i del.) 95 glasov, 6 odbornikov, 3. narodni socialisti 36 glasov, 2 odbornika, 4. neodv. gosp. lista (Hotičska lokalna) 67 glasov, 4 odbornike, 5. mali kmetje in delavci (grafska lokalna) 24 glasov, 2 odbornika. Ugotoviti je treba, da so se demokratje in narodni socialisti pri volitvah vezali, čeprav so drugače najhujši nasprotniki (pač samo na papirju). Kljub temu, da so se volitve vršile pod silnim pritiskom demokratov in narodnih socialistov, je dobila demokratska stranka, ki je imela povrh tega še gerentstvo v rokah, le 38 glasov. Hotičani, ki so se volitev skoro polnoštevno udeležili, so dobili od 17 odbornikov 9, tako da imajo absolutno večino ter bodo župana v Hotiču »instalirali«, akoravno to ni po volji znani lititski gospodi. Demokratom ni pomagala vsa njihova agitacija, katero je izvrševal njihov generalni štab, poraženi so po zaslugi. Po polomu pa sedaj tuhtajo, kako bi volitve ovrgli in so jo že postudirali. Pravijo, da toliko volivcev ni bilo v volivnem imeniku vpisanih (zakaj se pa pravočasno niso pobirali?). Zato se pa bodo proti volitvam pritožili, da bodo gerentovanje podaljšali. No mi jim samo povemo, da so časi, ko je demokratska stranka v vsem odločevala, minuli in upamo, da bo zmagal zakon in red, ker je že skrajni čas, da prevzame po gerentovanju občinske posle po ljudski volji izvoljeni občinski odbor. Prepričani smo, da bo večina novega odbora, sestoječa iz kmetško-delavske gospodarske liste ter hotičske lokalne liste začela delo v blagor naše občine in povzdigo njene gospodarstva.

Duhovniške plače. Uradni list št. 80 z dne 25. avgusta 1925 je slednjič prinesel »Uredbo o draginskih dokladah za duhovništvo. Prizadeži smo lahko zadovoljni. Malo je manjkalo in dobil bi v prihodnje skoraj eno četrtino predvojnega plače. Toda smola! »Parohije morajo imeti najmanj 200 hiš, tako se glasi uredba. In če jih ni? No potem ni nič! O ni nič in nič ne bo, o tem bo pričala zgodovina še v poznih stoletjih. Včasih smo bili »dušobrižniki«, sedaj smo navezani na število hiš in ne družin. Prihodnji teden pričnemo zopet s šolskim poukom. Za šolsko leto 1924-25 nismo dobili katehetje niti pare.

Železniške upokojence, invalide in vdove še enkrat opozarjamo, da se vrši v nedeljo 6. septembra t. l. ob pol 3 popoldne v Mestnem domu v Ljubljani shod železniških upokojencev. Dolžnost vseh članov je, da se shoda polnoštevno udeležijo, da s tem dokažemo, da ne moremo prenašati več gorja, v katerem se nahajamo. Upniki in gospodarji stanovanj zahtevajo svoje! — Odbor.

Osebnostna vest. Pred višjim deželnim sodiščem v Ljubljani je te dni položil sodniški izpit gosp. Miloš Senica, auskultant v Celju.

Prvi kongres pravnikov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Udeležencem pravniškega kongresa se objavlja, da je gospod minister prometa dovolil udeležencem kongresa znižano vožnjo po železnicah in sicer za četrtino običajne cene. — Odbor društva Pravnika.

V poročilu o otvoritvi V. ljubljanskega velesejma smo se zmotili v toliko, da smo kot zastopnika celjske mestne občine omenili g. dr. Karlovska. V resnici pa je zastopal celjsko mestno občino kot njen podžupan g. Dragotin Gobeč, kar s tem popravljamo.

Ukinjenje uporabe čekovnih položnic pri poštah povzetih pošiljkah in pri poštah nalogih. Pošiljatelji poštah povzetih in poštah nalogov so si doslej pogosto dali poravnati odkupnino s svojimi čekovnimi položnicami, priloženimi poštnim pošiljkam. Ker pa

je to v nasprotju s predpisi Pravilnika za notranjo pošto službo, je ministristvo pošte in telegrafa prepovedalo uporabo ček. položnic za plačevanje pošilk proti povzetju in poštah nalogov.

Orlovski Stadion. Zadnje dni se je betoniral temelj in betonski podstavek, na katerem začnemo danes graditi zidani del ograje. Pridno se dovažata tudi cement in opeka, katere je na stavbišču že nad 30.000 t. j. ena četrtina celotne količine, ki je potrebna samo za ograjo. Orli in drugi, ki sto že dosedaj pridno sodelovali pri akciji za Stadion, ogledjte si ob priliki osebno krepko napredujoča dela pri ograji, da si ob pogledu na uspehe svojega truda navdijete novega navdušenja za lepo idejo Stadionovo in jo ponesele v sleherno zavedno slovensko hišo.

Društvo slovenskih absolventov kmetijskih šol. Sestanek članov društva »Slovenskih absolventov kmetijskih šol« se vrši v soboto, dne 5. t. m., ob 10. uri popoldne v gostilni pri Novem svetu (Peršernova soba) na Gosposvet-ski cesti. Razpravljalo se bo o nujno važnih društvenih zadevah; zlasti o eventualnem razpustu društva ter pristopu k društvu »Kmetijskih strokovnjakov za Slovenijo«. Prosimo točne in sigurne udeležbe. — Odbor.

Velikanske nesreče se dogajajo v zadnjem času na železnicah. Toda to naj ne moti gg. knjigovozov, kamnosekov, črkoslikarjev, ple-skarjev, tapetnikov, mizarjev, pozlatiteljev in drugega cenjenega občinstva, da bi si ne ogledali naše bogate zaloge vseh vrst blaga za svoje potrebe (razna platna, usnje, papir, folije, zlato, brence, barve, lepenka, noži, metali, najfinjši sukanec, trakovi itd. itd.) v našem skladišču: »Šagrin Ljubljana, kr. Petra trg 3.

To je pravo čudo, vzklikajo nekateri, ko ogledujejo na velesejmu velikanski, 5 metrov visoki stolp, ki je zgrajen iz samih makar-nov tovarne »Pekatelec«.

Se že vrti! Kdo, kaj? Mlin na veter, ki ga je zgradila tovarna čokolade »Mirim« na velesejmu, paviljon »H«.

»Buddha« čaj na velesejmu — ogledjte si »H« paviljon št. 461—465.

Parno in kadno kopališče v hotelu »Slon« bo za časa velesejma odprto vsaki dan od 7.—18. zvečer.

Občinstvo žonglira!

Velikanski smeh! — Proizvaja vsak večer g. Marc Turc v velesejmski restavraciji **Vekoslava Dolničarja.**

Iz Ljubljane.

Za koga je občina zidala? Prejeli smo sledeči dopis iz vrst mestnih uslužbencev: Bivši občinski svet je sklenil zidati za Bežigradom štiri stanovanjske hiše z 48 stanovanji izključno za mestne uslužbenke. Nekateri teh uslužbencev sploh nimajo v Ljubljani stanovanj, nekateri pa stanujejo po nezdravih luknjah, pravih gnezdih smrti. Sedanji gerentski svet pa je oddal nad 30 stanovanj tujim strankam, ki že imajo primerna stanovanja; le par stanovanj so dobili mestni uslužbenki. Pričakujemo, da gerentski svet vsaj ostala stanovanja odda najbolj upravičenim, to je mesnim uslužbenkam.

Rokodelski dom. Danes je zelo važna pevska vaja v dvorani Rokodelskega doma. Vsi gg. pevci naj se je zanesljivo udeležijo. Pričetek točno ob 8 zvečer.

Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani. Podpisana vabiva one gg. zdravnike, ki se

pred kojo, v kateri stoji — krava, čisto navadna krava, in ne kaka posebna eksotična pasma, kakor se on izvija. Za zadrego pa ni nobenega vzroka. V Londonu je na stotisoče otrok in, lahko se reče, tudi odraslih, ki sploh ne morejo videti krave drugje, ko v zoološkem vrtu. V Londonu je na tisoče ljudi, ki sploh ne pridejo nikdar iz mesta in ki jih lahko vsak Ljubljančan poseka s tem, da pozna — kravo, oni pa ne!

Tudi če gre Londončan iz mesta, ne bo zlepa videl krave. Iz mesta priti je jako lahko, saj vozijo avtobusi po sijajnih cestah daleč v okolico. Tako se potegneva s prijateljem v Hampton Court, nekdanje letno bivališče angleških vladarjev, ki pa je danes nekaj muzej z javno dostopno galerijo slik. Tam blodiva od sobane do sobane, skozi sprejemnice raznih kraljev in spalnice raznih kraljic. S sten naju poleg dolge vrste portretov vladarjev in aristokracije gledata tudi Rembrandt in Schiavone, toda človek se med temi starinskimi mobilijami ne počuti dobro. Nekaj občutek imam, da se bo zdaj zdaj za našim hrbtom pojavila kaka kraljica z visokimi prsmi in širokimi krili ter se visokonoso zmrdnita nad nama: je pa smrdin po tobaku, moč prijatelja povrh je po bencinu in take reči so bile v visokih krogih že takrat silno »shocking«. Zato pobegniva iz zidovja v prekrasni park, kjer me očiganijo za 1 penny posebne vstopnine, ki jo plačam, da lahko vidim — Irto! Skandal!

udeležiti izleta v Dubrovnik, na dogovorni stanek danes v torek v kavarni »Zvezda« ob 8 zvečer. Rezultat dogovora objavliva. Dr. Iv. Pintar, dr. Vinko Cremonžnik.

Misijska družba sv. Vine. Pavel. je izgubila v nedeljo 30. avgusta enega svojih najboljših misijskih bratov Mihaela Kostanjška; v 71. letu starosti in v 49. letu sv. poklica je odšel po večno plačilo. Ko so se misijonarji leta 1879 naselili v Ljubljani, je prišel tudi brat Kostanjšek v Ljubljano, ker je deloval kot mizar in strojnik 46 let. Stranska oltarja v cerkvi Srca Jezusovega sta njegovo delo. Pogreb bo danes ob 3 popoldne. — R. I. P.

Dijaksa stanovanja. Prosimo vse gospodinjice, ki vzamejo dijake na samo stanovanje, naj se javijo na spodnji naslov in ob določen uri. Katoliškim dijakom in dijakinjam pa naznanjamo, da dobe naslove gospodinje v Ljudskem domu, II. nadstropje, dopoldne od 11 do 12, popoldne od 1 do 2.

Rodbina Alojzija Vodnika prispeva za slepe 100 Din mesto venca na krsto umrlega g. Kranjca, brata g. Angele Češnovar, gostilničarke in trgovke v Kolodvorski ulici.

Pomagajte slepi! Vsakdo, ki ima srce in ki čuti za najbednejšimi, se naproša, naj položi dar slepih na oltar. Milodare sprejema pisarna »Podpornega društva slepih« v Ljubljani, Wolfova ulica 12, dvorišče.

Umrli so v Ljubljani: Terezija Mallner, vdova višjega gozdarja, 75 let. — Anton Mrak, finančni računski nadsvetnik v poklju, 73 let. — Mihael Kostanjšek, misijonski brat, 70 let. — Marija Pucihar, posestnikova žena, 60 let. — Frančiška Zveglj, livarjeva žena, 43 let.

Peta sv. maša-zadušnica za umrlo pevko stolnega kora gdčno Melanijo Zalar bo v četrtek ob osmih v stolnici.

Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo, 2. septembra ob 20 v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18 do 20 informacije: Sv. Petra cesta 12, podprilnišče, vhod iz ulice »Za Creslom«.

Nova slika. »Genij lepih sanj« ima naslov najnovejšo delo, kljub moreči bolezn vseeno agilnega slikarja Smrekarja. Je izvrzna litografija, njegov prvenec v tej tehniki. Izvršil jo je bolan v presledkih, a je docela uspelo delo. Le vsled prenosa s kamna na kamen so nekatere poteze nekoliko trpele. Na prodaj je v trgovinah: A. Babka, L. Schwenner, M. Tičar, Nova Založba.

Starši, ki pošljete svojo deco v ljubljanske šole!

Preskrbite potrebna oblačila mladim ob najboljši priliki, to je na velesejmu. Tvrdba DRAGO SCHWAB bo v paviljonu »L« 215—217 stavila na razpolago krasne vzorce blaga za damske in moške obleke in istotam sprejemala naročila po meri. — Izjemni sejmiski popusti!

Iz Štajerske.

PRED SHIZMO V SDS NA ŠTAJERSKEM. Maribor, 29. avgusta.

Štajerski samostojni demokrati zapuščajo dr. Zerjavo. Čim je sklenil Radić svoj sporazum s Pašičem, se je opazil preokret med onimi samostojnimi demokrati, kateri niso povsem odobrvali dr. Zerjavove politike. Med te štejemo v prvi vrsti dr. Vekoslava Kukovca. Moža so zadnja leta potisnili v stran, dasiravno ima velike zasluge za demokratsko stranko in je vsled svoje umerjene politične linije užival simpatije tudi pri političnih nasprotnikih. Vseled nesrečne politike stranke za časa zadnje PP vlade pa so se opozicijski elementi v SDS okrepili. Ker nista zastopnika SDS v beograjskem parlamentu, oziroma v vladi dosegla, da se zboljša položaj uradnikov, je med uradništvom nastopila popolna apatija za SDS, ki je bila med volitvami agi-

tirala najbolj z obljubo, da se bodo uradnikom izplačale razlike. Na drugi strani je zgubila oficijelna SDS tla med industriji, obrtniki in trgovci radi gospodarske, finančne in davčne politike bivše vlade, v kateri je sedel dr. Zerjav. Zaradi 2% davka na delavski zaslužek pa je oficijelna SDS izgubila še tistih par delavcev in železničarjev, ki so bili vstopili v »Unijo«.

Da bi se še vsaj nekaj rešilo, so se veljaki SDS posvetovali v mariborskem tajništvo v številnih sejah. Izvedel sem, da se je precejšnje število dosedanjih dr. Zerjavovih pristašev v Mariboru pod vodstvom dr. Vekoslava Kukovca odločilo, da zapustijo svojo voditelja. Prva posledica tega sklepa je bil znani Kukovec pozdravni brzojav shodu na Krškem polju.

Kukovec načrt je, da pritegne k novi orientaciji uradništvo, ki je bilo dosedaj pri SDS, obrtništvo in trgovstvo iste politične smeri in narodne socialiste. Skupno s kmetiji, Radićevci ter Ravnikovimi radikali namerava dr. Kukovec osnovati novo politično skupino, ki naj bi se vrgla pri prihodnjih volitvah — na SLS.

Kolikor je Vaš poročevalec mogel izvedeti izza kulis SDS, ostanejo dr. Zerjavu zvesti: Špindler, Koderman, Strmšek, Meglič, Reisman, Pinter in še nekateri drugi. Koliko mož bo Kukovecva preorientacija oziroma pregrupacija potegnila za seboj, bomo kmalu videli. Nova politična grupa se že pogaja in posvetuje glede izdajanja novega lista. Branislav

SLOVESNOST BLAGOSLOVITVE DOMA V ŠMARJU PRI JELŠAH.

Vesela je bila nedelja dne 30. avgusta za Šmarje in okolico. Vse je z nestrpnostjo pričakovalo blagoslovitve novega Katoliškega doma. Že predvečer v soloto je pokazal, kako je šmarsko okoliško ljudstvo navdušeno za svoj novi dom. Okoli 100 kresov, večjih in manjših, je gorelo po hribih šmarske župnije in sosednjih župnij; pokanje topičev in izborna godba mariborske omladine, ki je igrala v trgu in pa še isti večer na hribu pri romarski cerkvi sv. Roka, so naredili lep utis na srca naših dobrih šmarčanov. Drugo jutro je zvonjenje v župnijski cerkvi in njenih podružnicah, pokanje topičev in godba zbužalo že zgodaj ob počitka. Pri rani sv. maši je svirala mladinska godba, ki je potem na trgu igrala zgodnjim obiskovalcem do sprejema vseh gostov ob pol 9. uri. Po treh manjših sprejemih na raznih krajih je bil ob 9. uri glavni sprejem pred hotelom Habjan. Pozdravili so šmarsko ljudstvo in goste g. Ivan Turk, ki ima glavne zasluge za novi dom, nadalje g. Anderluh, bivši tržki župan in sedanji odbornik, okoliški župan g. Stoklas, g. Novak in g. narodni poslanec Škoberne. — Po teh kratkih pozdravih se je formalni sprevod pred poslopjem okrajnega sodišča, odkoder smo krenili v krasno urejenem sprevodu proti novemu domu. Sprevod so tvorili orlovski konjeniki, narodne noše, orlovstvo v krogih, nad 100 po številu, in dve godbi, omladinska in šmarska. Na travniku pred novim domom se je vse ljudstvo lepo razporedilo za sv. mašo, ki jo je bral vlč. g. profesor Vreže, šmarski rojak, ob asistenci. Prigledal je ognjevit mladim navzgor težečim dušam p. Pavel iz Maribora. Nato je slovesno blagoslovil dom g. profesor Vreže, ki je pred tem še z mladeniško navdušenostjo spregovoril o ljubezni do domovine, do doma in tudi do društvenega doma. Zaključil je slavnost blagoslovitve slovesni Te Deum. Po končani blagoslovitvi je br. Turk Ivan pozdravil navzoče, se zahvalil vsem, ki so se žrtvovali za dom in izročil dom, ki stoji na župnijskem zemljišču, g. provizorju Strmšku v varstvo. — Sledilo je mladinsko zborovanje; govorila sta vlč. g. Marko Krajnc, tajnik SLS, in pa gospod Sediv, absolviran filozof. Prvi je močno poudarjal pomen dela organizirane mladine za kulturo, drugi je navduševal naše mlade za mir božji, ki ga zanesa lahko v svet le mladina globoko vere. — Ljudstvo je s hvalevredno vztrajalo še čez poldne in z zanimanjem sledilo sporedu. Po mladinskem zborovanju je šlo ljudstvo na grob rajnega šmarskega župnika in dekana g. častnega kanonika Bohanca, da se pokloni možu, ki ga je zapustil kot sivolasi starček pred štirimi meseci. Srčno je želel združiti dan svoje zlate sv. maše z blagoslovitvijo Katoliškega doma, toda Vsemogočni je drugače ukrenil. Na grobu je govoril ljubljencu šmarskega ljudstva v spomin g. šmarski provizor Strmšek. Popoldan ob 3 se je vršila pri Katoliškem domu javna telovadba. Obisk ljudstva je bil hvalevreden. Nastop Orlov, Orlic in obojega naraščaja je ugajal, posebno, ker jih je bilo lepo število. Orodne vrste so se izkazale kot vzorne. Vaje na drogu, bradlji in krogih so pokazale mnogo tehnične dovršenosti tudi v najtežjih gibih. Med telovadbo je govoril šmarski rojak dr. Ogrizek iz Celja, ki je v svojem govoru izrazil srčne častitke svojim mladim rojakom ob tem lepem in slovesnem dnevu. Po telovadbi se je spontano razvila prisrčna prosta zabava v pravem domačem duhu. Narodne pesmi so razpoložene dvigale. Zabava je trajala do večera, ko je velika večina krenila na svoje domove. Šmarsko ljudstvo, predvsem mladina, ima pa eno zavest, namreč, da je svoje sile žrtvovalo za skupno korist in si zgradilo dom mladinske izobrazbe. — Bog živi!

IZ TRBOVELJ.

Nove prodajalnice mleka. S 1. septembra odpre g. Matija Šošenič, čevljar na Lokah, v svoji lastni hiši prodajalnice mleka. Prodajal bo pristno mastno gorenjsko mleko po 3.25 Din liter. — Ravnotako je odprl na Paseti g. Rotter svojo prodajalnico mleka po isti ceni. Vseh prodajalnic mleka je sedaj pet.

Spoštuj nedelje! Že nekaj nedelj se opazja, da delavci, zaposleni od cestnega okrajnega zastopa, delajo tudi ob nedeljah na glavni in jako prometni cesti. Na današnjo nedeljo se je kopal jarek pri Škofčatovi kapelici čez cesto. V občinskem kamnolomu se koplje in vrta za strelbo, da daleč odmeva. Verno ljudstvo, ki poseja cerkev, se nad tem po pravici zgraža. Kolikor je nam znano, je v Trbovljah dovolj brezposelnih, in če rabi okrajni cestni zastop in občina delavce, naj jih sprejme v delo. Sicer se mora pa dobiti za nedeljska dela dovoljenje od Inšpekcije dela.

Vlom v gostilno g. Dr. Dimnika. V noči od sobote na nedeljo je nekdo vlomil v gostilno g. Dr. Dimnika. Ker je bilo okno odprto, je okenjsko mrežo z drogom v toliko zakrivil, da je zlezal v sobo, tu pokradel okoli 100 Din denarja, cigarete za okoli 1000 Din, nekaj fine svile, katero je zvečer prinesla v gostilno na prodaj gospa Dreo, hoteč jo prodati, nadalje ves denar in druge reči. Ker je imela gostilničarka svoj denar shranjen v svoji sobi v prvem nadstropju, ima največ škode pri tem gospa Dreo, ki se itak težko bori za obstoj, ker svile ni prodala in jo je čez noč pustila v gostilniški sobi. Zandarmerija celo stvar zasleduje.

Karambol na južni železnici. Na Separaciji se je vsled nepravilno postavljene kretence lokomotiva zarila med vagona, ki so stali na drugem tiru, vsled česar je 15 vagonov skočilo s tira. Promet se je zaradi tega za tričetrt ure ustavil.

Izmisljene govorice. Že štirinajst dni kroži govorica, da se je na Limbergu neki delavec zasul, ko je zaspal pri vnožju nasipa. Natančne poizvedbe pa so dognale, da ta govorica ni utemeljena. Res je, da je neki delavec izginil, toda prostovoljno, in sicer v — Bosno.

IZ PTUJA.

General minoritskega reda. P. dr. Alfonz Orlić iz Rima je prišel dne 28. t. m. v Ptuj vizitirat tukajšnji minoritski samostan. V cerkvi je bil slovesen sprejem po obredniku. Nato je nagovoril p. general pred glavnim oltarjem zbrane sobrate in juvenat v latinškem jeziku ter nato vsakega poljubil. Po vizitaciji se bo vršila 1., 2. in 3. septembra skupščina vseh jugoslovanskih minorit in volitve jugoslovanske provincije minoritskega reda, volili bodo provincijala, gvardijane, defintorje in kustose. V ta namen se bodo zbrali zastopniki vseh minoritskih samostanov v naši državi v Ptuj. V cerkvi se bo darovalo te dni po 25 svetih maš. G. p. generala spremlja njegov tajnik in g. provincijal. P. general je bil obiskal samostane v Češkoslovaški, na Ogrskem in v Avstriji.

Iz ostale Jugoslavije.

Cerkev sv. Blaža v Zagrebu. Akcijski meščanski odbor za zgradbo cerkve sv. Blaža v Zagrebu, ki mu načeljuje dr. Velimir Deželic st., je uvedel novo akcijo, da se cerkev končno dovrši. Predvsem je treba cerkev prekriti, ker je sedanja pločevinasta streha vsa razjedena. Preje je bila cerkev krita z bakrom, a začasa svetovne vojne je bakrene plošče odvzela vojna uprava in jih nadomestila s pločevino. Poleg tega je cerkev v notranjosti še brez vse opreme: neposlikana, brez stalnih oltarjev, brez klopi in spovednic. Odbor se je obrnil na mestno občino s prošnjo, da na občinske stroške oskrbi vsaj prekritje cerkvene stavbe.

Gospodarska izobrazba učiteljskega naraščaja. Hrvatski profesorski krogi so začeli energično propagirati misel, da se srednješolski mladini, posebno pa učiteljskemu naraščaju nudi možnost, da se praktično seznani s kmetijskim gospodarstvom, ki mu pripada 80% vsega hrvatskega prebivalstva. Nemudoma naj se nakupijo že urejena vzorna posestva v bližini učiteljskih. Gospodarstva se morajo upravljati tako, da se bodo sama vzdržavala.

Zagrebska policija proti tihotapcem. Vsled neprestanih novih tihotapskih afer je zagrebsko policijsko ravnanje ustanovilo poseben oddelek za tihotapske zadeve. Organizira se posebna policijska služba z množičnimi konfidanti, ki bodo zalezovali tihotapce posebno na meji.

Nove radijske postaje. V tekočem mesecu začne graditi brezžični brzojavni postaji v Skopju in Podgorici.

Ameriški izletniki v Jugoslavijo. Društvo Cunard Linie priredi v zadnji tretjini tekočega meseca z največjim svojim parnikom »Mauritania« izlet iz Amerike v Evropo. Izletniki obiščejo tudi Jugoslavijo.

Belgrad, 29. avgusta. (Izv.) Povodom vesti, da so v Mladenovcu v kaznilnici našli obočnega enega izmed kaznivcev, je odbor Demokratskega kluba pooblastil bivšega svojega poslanca Savka Dukana, da se na licu mesta informira o vzrokih te smrti. Demokratski klub bo tudi storil najbolj energične korake v tej zadevi in ki tozadevno naslovi naslovi na notranjega ministra pismeno vprašanje.

Slovenci v Ameriki.

Slovenski katoliški shod v Ameriki. Dne 20. septembra t. l. se vrši v So. Chicagu slovenski katoliški shod. Priprave so v polnem teku.

Rev. John Trobec — srebrnomašnik. Dne 15. avgusta t. l. je pel slovesno srebrno sveto mašo v slovenski farni cerkvi sv. Stefana v Brockway, Minn. Rev. John Trobec, nečak pok. škofa Jakoba Trobeca. To je bil slovesen in vesel dan za celokupno tamkajšnje slovensko naselbino, ki je najstarejša v Ameriki in datira iz l. 1866. Rev. John Trobec se je rodil l. 1875. na Logu pri Polh. gradu. Študiral je v Ljubljani in v St. Paulu, Minn. V mašnika ga je posvetil l. 1900. v St. Cloudu, Minn., njegov stric škof Jakob Trobec; prvo sveto mašo pa je pel v Polh. gradu, kjer mu je pridigal stric škof Trobec. Nato je mladi duhovnik nastopil svojo službo na fari sv. Stefana v Brookway, kjer je ostal do današnjega dne. Sezidal je krasno cerkev po načrtih slovenskega arhitekta Jagra. Letos je cerkev poslal slovenski akademski slikar Gosar. — Srebrnomašnik, ki je neumorno delaven za napredek in vsestranski blagor svojih župljanov in ameriških Slovencev sploh, živi v vseh krogih spoštovanje in ljubezen.

Smrtna kosa med ameriški Slovenci. V Jolietu, Ill., je umrl 45letni Ignac Kostelc, doma iz St. Vida na Dolenjskem; zapustil je ženo in pet otrok. — V Forest City, Pa., je umrl 40letni Ignacij Grum, ki je zapustil vdovo in šest otrok. — Smrtno je ponesrečil ob železniški nesreči v Pueblu, Colo., 21letni rojak Louis Fir, sin odlične slovenske družine. Ravno kar je bil doslužil vojaško dolžnost v ameriški mornarici. Pokopali so ga z vojaškimi častmi.

Novo slovensko šolsko poslopje v Chicagu. »Amer. Slovenec« poroča, da bo nova slovenska farna šola pri sv. Stefanu v Chicagu v prvih dneh septembra t. l. dovršena. Šola bo v kras celi naselbini. Istotako so temeljito

popravili sestrsko hišo, v kateri so prizidali verando. V verandi otvorijo otroško zavetišče, ki ga bodo vodile šolske sestre reda sv. Frančiška. Na svoji farmi v Lemontu si grade šolske sestre svojo materino hišo.

Poroka. V slovenski cerkvi sv. Stefana v Chicagu se je minoli mesec poročil prof. Ivo Račić z gđe. Jožefino Kenil. Poroka se je vršila s slovesno sv. mašo, med katero sta prejela sv. obhajilo ženin in nevesta, pa tudi tovariš in družica.

»Amerikanski Slovenec«. Dne 4. avgusta t. l. je v Chicagu izšel pod tem imenom list, ki ima še to jesen postati dnevnik. Dejansko je »A. S.« najstarejši list v Ameriki, ki se je lani združil z »Edinostjo« in je izhajal doslej pod obema imenoma. Poslej bo nosil svoje staro ime. »A. S.« je glasilo slovenskega katoliškega delavstva v Ameriki in uradno glasilo Družbe sv. Družine v Jolietu, Družbe sv. Mohorja v Chicagu in Zapadne slovanske zveze v Denverju, Colorado.

Slovenska dramatična umetnost v Chicagu, Ill. V Chicagu se je minole dni ustanovil »Slovenski katoliški dramatični klub«, ki bo v zimskem času redno prirejal dramatične predstave. Predsednik kluba je Albin Zakrajšek, režiser pa Albin Jazbec.

Nova slovensko-hrvatska farna šola v Pueblu, Colo. Strašna povodenj, ki je pred par leti obiskala Pueblo, Colo., je uničila tudi tamkajšnje slovensko-hrvatsko farno šolo in 550 šolskih otrok je bilo treba potisniti v razne zasilne prostore. Župljani so se pa takoj lotili dela za zgradbo nove šole, ki so jo letos srečno dovršili. Zgradba je stala 50.000 dolarjev in odgovarja vsem modernim zahtevam. Ima osem lepih, velikih šolskih sob, vrhu tega dvorano za prireditve in prostore za društva. Šolo vodijo sestre benediktinke. Novo šolsko poslopje je dne 23. avgusta blagoslovil predstojnik benediktinskega reda v Coloradu Rt. Rev. Cyprian Bradley in z novim šolskim letom se začne v šoli reden pouk.

Po svetu.

Višje šolstvo v Nemčiji po prevratu.

Ob priliki pedagoškega študijskega tedna za inozemce v Berlinu je 19. t. m. govoril referent v ministrstvu za ljudsko prosveto dr. Sondag o sedanjem stanju višjega (srednjega) šolstva v Nemčiji.

Že več desetletij sem se čuje v Nemčiji klike po enotni šoli. Posebno silna je bila težnja po centralizaciji vsega šolstva takoj po prevratu. Pa Nemčija se ne da centralizirati in vprašanja, ki ga še ni rešilo življenje, tudi šolska uprava ne bo rešila. Vedno bolj sili na dan prepričanje, da imajo tudi posamezni deli države pravico do življenja in na področje šolstva prav posebno.

Pred vojsko je bilo šolstvo izključna zadeva posameznih dežel. Weimarska ustanova iz l. 1919 pa daje državi pravico, da potem zakonov, določa glavna načela, ki veljajo za vse šole v Nemčiji.

Junija 1920 je zborovala drž. šolska konferenca; udeležba je bila ogromna zbralo se je na konferenci čez 600 šolnikov. V podrobnostih konferenca ni dosegla uspehov; pokazalo se je, da se je v dveh letih navdušenje za resolucijo zelo pogojevalo. Večina je resolucijo šolstva zavrgla; izreklo se je za mirno evolucijo. Konferenca pa je vendar določila nekatera načela, po katerih naj se dela za preosnovo višjega šolstva: šola naj goji zlasti to, kar je vsemu narodu skupno; izogibljive naj se golega nacionalizma, cilj, ki naj ga skušajo doseči višje šole, naj ne bo več splošna izobrazba, naša šola naj bo delovna šola v tem pomenu, da se le posreduje znanje, ampak da vzbuja v učencih delovne sile.

Po šolski konferenci sta hoteli reformirati srednje šolstvo Turingija in Saška; toda želja po reformi je bila v pretesni zvezi s političnimi težnjami. Ker so se politične razmere hitreje, kot so mislili spremenile, so v nevarnosti tudi v šolstvu že izvedene reforme.

Splošno pa preosnova šole počasi napreduje. Treba je za tako važno zadevo časa in preudarka. Lansko leto je izdala načrt za preosnovo srednjega šolstva Prusija. Glavne točke tega načrta so: Osnovna šola, ki bodi temelj srednji šoli, obsega 4 leta, srednja šola devet let. Navidezno izjemo tvorijo neke nove vrste srednje šole, die Aufbauschulen, ki obsegajo le 6 šolskih let; za to pa mora učenec, ki hoče biti sprejet v prvi razred take šole, dovršiti sedmi razred ljudske šole.

Jedro vseh srednjih šol tvorijo »kulturni predmeti«: verouk, zgodovina, zemljepis in narodni jezik; vse šole imajo tudi »umetnostne predmete«: petje, glasbo, risanje, telovadbo; tretji del tvorijo »karakteristični predmeti«, ki so za vsak srednješolski tip drugi.

Tipi srednjih šol so: a) šole s klasično izobrazbo: humanistične gimnazije, b) šole, v katerih prevladuje izobrazba modernih narodov: realne gimnazije; c) šole z matematično-naravoslovno izobrazbo: realke; d) šole, ki iščejo izobrazbo predvsem v nacionalnem življenju: nemške višje šole. Nekaj je še takozvanih reformnih gimnazij, v katerih je na višji stopnji mogoč prestop od grščine h kateremu drugemu jeziku; pa ta vrsta gimnazij

izumira; učenec si predmeta večinoma ne izbira po zmožnostih, ki jih ima; ali pusti predmet, ki se ga je do tedaj učil, o tem odločuje večinoma le mržnja do dela, oz. do učitelja.

Oživel je v najnovejšem času zanimanje za humanistične vede, posebno v nekaterih deželah: na Bavarskem n. pr. so humanistične gimnazije prenapolnjene. Zanimivo je, kako sodijo o pomenu staroklasičnih jezikov visokošolski profesorji. Pred nekaj meseci se je vršilo posvetovanje odposlancev visokošolskih profesorjev o preosnovi srednjega šolstva. Vsi visokošolski profesorji so bili za to, da se srednješolska izobrazba začne z latinščino. Na vprašanje, kaj naj bo predvsem z realko, se je glasil odgovor: »Pa naj se realka odpravi, ako se z latinščino ne more sprijazniti.« In pritrtili so temu odgovoru tudi navzoči profesorji — tehnične srednje šole.

Glede privatnih šol je referent izjavil, da misli učna uprava privatno šolstvo ne samo trpeti, ampak po svojih močeh pospeševati. Prav od privatnih šol prihajajo sile, ki silijo družabno šolstvo k napredku.

Zakon v boljševiški Rusiji.

Pred meseci je krožilo po svetovnem časopisju poročilo o izjavah sovjetske poslanke na Norveškem — Aleksandre Kollontaj o »novi morali« v boljševiški Rusiji. Kollontajeva je sama vnet propagatorica te nove morale, ki jo priporoča vsemu žensstvu kot edino pot, po kateri more resnično doseči svojo popolno svobodo. Žena, pravi Kollontajeva, naj se otrese nespanetnih sanj, da bi iskala in našla v ljubezni vsebino in cilj svojemu življenju, marveč ljubezen naj ji bo, kar je tudi večini moških: razvedrilo, poezija, luč! V sedanjih razmerah, ko boj za obstanek zahteva toliko sil, more biti ljubezenski doživljaj samo epizoda. Pij iz virov, ki se ti nudijo ob poti, a ne navezuj nanje svojega življenja. Niti s svobodnimi, neformalnimi vezmi se ne navezuj na moškega, ki naj ženski ne bo več nje »tovariš v erotiki«. Vsako skupno gospodinjstvo, vsako žrtvovanje ženske za domačnost je izgubljen trud, kajti moški tega prav nič ne ceni. Samostojna duševno in gospodarsko se posvečati žena samo javnemu življenju ter svobodno izbiraj očeta svojemu otroku. Pojem o zakonskih ali nezakonskih otrocih mora sploh izginiti, a prostitucija bo ob takih razmerah ob sebi izginila.

Ta »nova morala«, ki jo propagira Kollontajeva, je v sovjetski Rusiji v cellem obsegu zakonito uveljavljena. Ženska ima z moškim enake pravice in dolžnosti. Cerkevna poroka je odpravljena. Civilna poroka je enostaven vpis v register, pri čemer ni treba niti priči. Edina zapreka je prejšnji, še neločeni zakon. Vendar se dvoženstvo kaznuje le tedaj, ako temelji na prevari. Ločitev zakona je najlažja stvar na svetu. Ako sta oba dela za ločitev, se stvar reši kratkim potom na civilnem uradu, ako eden izmed obeh zakoncev ugovarja, dobe stvar v roke redna sodišča, vendar se dovoli ločitev brez izjeme v vsakem slučaju, če jo le eden zakoncev zahteva. Žena v zakonu obdrži svoje deklško ime in državljanstvo, ako sama svobodno drugače ne odloči. Vzajemna dolžnost vzdrževanja velja

le v slučaju, ako postane kateri izmed zakoncev delanezmožen. Z ločitvijo mine vsaka medsebojna obveznost in gresta ločenca vsak svojo pot, kakor da se nista nikdar poznala. Kar se tiče otrok, sta oba dela obvezana skrbeti zanje. V praksi ostanejo otroci skoraj vselej pri materi, ki jim more dati svoje ime in ki ji je zagotovljena pravica do njih vzgoje. Oče prispeva za otroke tretjino svojih dohodkov. Ako vzgaja otroke oče, mora plačevati alimentacije mati. Razlike med zakonskimi in nezakonskimi otroci zakon ne pozna in se v nobeni javni listini to ne beleži. Žena, ki je spočela, pa iz kateregakoli razloga neče postati mati, more razvoj zaroda preprečiti, kadar hoče; v to svrhu so ji na razpolago javni državni zavodi, kjer izvršujejo te operacije popolnoma brezplačno. Ne smejo pa te operacije izvrševati babice ne zdravniki v zasebni praksi.

Vse to pa še vedno ni dovolj svobode in pripravlja se reforma zakonskega prava, po kateri se bo smatrala kot zakon vsaka svobodna zveza med možem in ženo, ki nosi bistvene znake zakonskega življenja.

Kar je marksizem vedno učil in zahteval: »svobodno ljubezen«, kakor se je to nekoč imenovalo, je boljševiški režim v Rusiji v cellem obsegu uveljavil. S kakšno srečo? Da je izprva nastal pravi bakanal, se splošno priznava. Sedaj pa, pravijo prijatelji »nove morale«, so se valovi unesli in nastajajo neke nove moralne norme. Vsekakor je prostitucija silno padla in je v dvamilijonski Moskvi komaj 800 prostitutk. Le-to se sploh ne registrirajo in ni zanje nikakih predpisov, žive, kakor same hočejo. Z izredno strogostjo pa se kaznuje zvodništvo. Tudi to je res, da se kmetško ljudstvo ne zmeni za »novo moralo« in živi strogo po dosedanjih običajih; ločitev zakonov na deželi skoraj ne poznajo. Kako je pa v mestih? Naj govore komunistični viri sami.

V znanem velikem komunističnem listu »Pravda« je priobčila komunistinja Smidovič dne 24. marca t. l. obširen članek »O ljubezni«, ki ga je posvetila »Naši ženski mladinci«. Smidovičeva pravi: »Razmere v spolnem življenju naše proletarske mladine niso zdrave. Mladina očitno misli, da je najprimitivnejše postopanje v problemu spolne ljubezni najbolj komunistično. Vse pa, kar je onstran tega najprimitivnejšega merila, ki se morda spodobijo za Hotentote ali kako drugo praljudstvo, se žigosa kot »malomeščansko«. Na celi črti velja načelo, da vsak dijak in vsak mladostnik zadovoljuje svojim nagonom brez omejitve, a za ženske članke komunistične mladinske zveze velja pravilo, da se ne smejo nikdar upreti zahtevam svojih tovarišev, drugače so nevedne komunističnega imena. Posledice? V čakalni komisiji, ki izdaja dovoljenja za odpravo plodu, morete v očeh čakajočih mladih žena čitati tragedije komunistične ljubezni... Končni rezultat pa je okrnitev organizma in globoka ranitev mladostnih duš...« Člankarica zaključuje: »Mnogozemstvo je morda odgovarjalo primitivnemu komunizmu, nikakor pa ne odgovarja modernemu družabnemu redu.«

Podoben pesimizem preveča razpravo, ki jo je v sovjetskem časopisu »Pravo in življenje« meseca februarja t. l. napisal komunist Iljinski. Novo zakonsko pravo je razdrlo vse družinske vezi in v prvi vrsti ugodilo ženskarjem, usodo žene pa je skrajno poslabšalo. Pravne posvetovalnice v Moskvi so vedno polne žena, ki iščejo pomoči povodom druge, tretje, četrte ločitve... Iljinski zahteva, da se mora družina ipak nekako zaščititi. Pa, kakor smo gori videli, se pripravila reforma baš v nasprotnem smislu. Ostaja samo ena tolažba: Nova morala gospoduje v mestih, na deželo so ji vrata zaprta — Rusija v celoti je varna pred njo.

Nemški katoliški akademiki ne smejo v Italijo. Te dni so v Innsbrucku zborovali katoliški akademiki; po zborovanju so namerali napraviti izlet na Južno Tirolsko, a ga je italijanska vlada prepovedala.

Važna nova katoliška ustanova. Povož dom letošnjega svetovnega romanja v Rimu je marsikakega katoličana nemilo dirnilo, da so ta romanja marsikje vodila nekatoliška podjetja. Katoličani pač še skoro nikjer niso bili mislili na to, da bi si ustanovili svoje lastne potne pisarne. Sedaj javljajo iz Berlina, da se hočejo nemški katoličani tudi na tem poprišču osamosvojiti in so pravkar osnovali lastni potni biro »Rotala« d. z. o. z. Sedež družbe je v Berlinu. Tež centrali se pridružijo vse že doslej obstoječe tovarne katoliške krajevne ustanove (večinoma poslovalnice za letošnje romanje v Rim). Centrala pa bo od svoje strani sklenila zveze s podobnimi katoliškimi organizacijami v inozemstvu, posebno z onimi na Holandskem. »Rotala« bo organizirala in vodila zlasti potovanja širokih katoliških slojev kakor tudi posameznikov, razen tega pa bo kolikor mogoče pospeševala prihajanje tujenarodnih katoličanov v Nemčijo, da se seznanijo z življenjem in ustanovam nemških katoličanov. Predsednik podjetja je knez Alojzij Löwenstein.

Podražitev visokošolskega študija v Avstriji. V Avstriji pripravljajo zvišanje pristojbin na vseučiliščih. Nove pristojbine se utegnejo uveljaviti že s prihodom zimskim semestrom.

Ljubljanski velesojem.

NEDELJA.

Dočim v soboto radi uradnega značaja še ni bilo pravega življenja na sejmu, se je v nedeljo že začelo živahnejše vrvenje. Začeli so se prihajati kupci iz oddaljenih krajev naše države in iz inozemstva. Tako je omeniti obisk skupine Bolgarov in 44 Macedoncev. Obiskal je sejem tudi zagrebški belgijski konzul g. Rajčević. Število obiskovalcev cenijo na 20 tisoč. Tujcev je prišlo tako veliko število, da so bili vsi hoteli in vsa prenočišča zasedena in da so morali spati v spalnih vozovih na kodvoru, k čemur je hvalevredno pripomogla železniška uprava. V splošnem je letos pričakovati izredno velikega obiska od zunaj.

Zlasti vzbujajo pozornost sportna razstava in higienska razstava. Poslednjo je obiskalo samo v nedeljo 4200 oseb. Higijenska razstava bo stalna. Vsi oddelki omenjenih razstav nudijo izredno veliko zanimivosti.

Kakor doznavamo, so se začele že v nedeljo kupčije in kakor vse kaže, bo poslovni uspeh dober.

PONEDELJEK.

Današnji dan je prinesel na velesojem čisto drugo ozračje. Začeli so se javljati predvsem trgovski interesi. Iz vseh krajev države, zlasti pa iz Macedonije, Zagreba, Beograda, Bosne itd. so prihajali številni interesi. Pa tudi inozemstvo je bilo zastopano. Iz več krajev v državi je dobila uprava sejma brzojavke, da število poslanih kart ne zadostuje. Danes je obiskal sejem tudi namestnik min. predsednika g. Marko Gjurič, ki je dopotoval iz Dobrne in zvečer odpotoval v Beograd.

Kakor smo že uvodoma omenili, so se že začeli sklepati posli. Povpraševanje po vseh vrstah blaga je zelo veliko in računati je na ugodne kupčijske rezultate. Opažati je to zlasti v čevljarstvu, stroji, železnini, konfekciji, pohištvi itd. Naše ljudi zanimajo posebno poljedelski stroji, zvonovi, mašni plašči, katerih vseh predmetov je veliko na sejmu po ugodni kakovosti. Predvsem pa je treba opozoriti na našo domačo obrt (čipke itd.), za katere vlada veliko zanimanje.

»PEKO«.

Tovarna čevljev Peter Kozina & Co., Ljubljana-Trzin.

Slovenska usnjarska industrija ima že starodavno tradicijo in tvori danes nedvomno poleg lesne in rudarske najvažnejšo našo industrijsko panogo. Izmed mnogostevilnih naših usnjarskih industrijskih podjetij je pa nedvomno najvzornjša tovarna čevljev g. Petra Kozine v Trzinu. Že sam pogled na Kozinovo tovarno nam dokazuje, da vlada nad podjetjem moderen in napreden duh, kajti zgradba in njena najbližja okolica delata na prvi pogled vtis modernega — sanatorija, ne pa industrijskega obrata. Sredi male kotline neposredno pred vhomom v Trzin se dviguje monumentalno štirinadstropno poslopje, okrog njega pa vzorno urejeni ter z največjo skrbnostjo gojeni nasadi in vrtni tako, da ne bo noben tujec tu niti zaslužil tovarne. Podobna je notranjščina. Povsod naravnost vzgladna snaznost, preprosta praktičnost, najmodernejša smotnost in ljubezniv red. Na desno od glavnega vhoda v vseh nadstropjih skladišča in pisarne posameznih oddelkov, na levi pa prostorne, čudovito svetle in zračne delavnice, v katerih brne najmodernejši stroji, ki se zopet in zopet izmenjujejo s poslednjimi pridobitvami nemške, angleške in ameriške tehnike. Kdor opazuje vse to, se zato tudi ne bo čudil, da nastane najlepše čevljarstvo skoraj kar pred njegovimi očmi. Začne se porajati v zgornjem nadstropju, kjer se vrši prerezovanje in prvo oblikovanje, pod njim se pritrjujejo podplati in tako dalje do prvega nadstropja, ki je določen za končno izdelavo. Kosi usnja gredo v najlepšem redu po vrsti iz roke v roko, od stroja k stroju, dokler jih v prtiliču ne odpeljajo elegantno zamotane v škaflijah. Če bi ne zadrževalo tega kroženja sušenje, bi bil narejen vsak par čevljev baje že v treh urah, tako pa traja ta procedura nekoliko dalje, kajti podjetje polaga na solidnost izdelave prav toliko kot na elegantno obliko. Da, ta zunanja oblika! Med nežnim spolom so se začeli glasovi, da dobiva »Peko« luksuzno obleko po večini z Dunaja. Češko in Francijo, toda kdor je tu v dvomih, naj se potrdi do tovarne, kamor mu vstop radi dovolijo in videl bo pred svojimi očmi nastajati obleke, ki jo je sicer navadnemu smrtniku mogoče ogledavati le še na najlepših velikomestnih prireditvah. Da, te dragocene eksotične kožice, brokat, svilu itd. res prihajajo iz inozemstva, ker jih pri nas pač ni in jih morda nikoli ne bo, toda v čevljarstvu se predela vse to v našem starodavnem Trzinu. In ravno taki neumestni predsodki jako škodujejo še lepšemu razvoju te in tudi druge naše industrije, kajti če se teh ne izkoreninimo, utegnemo kmalu priti do absurda, da bo moral gospod »Peko« pošiljati del svojih izdelkov najprej na Dunaj, v Gradec in v Trst, odkoder jih bodo potem dobivali in rade kupovali naše modne dame in promodni giperli. Res je, da živimo v precej veliki državi, toda domači konsum postaja naš navzgor stremelji industriji že pretesen, radi česar se vse sili k eksportu. In tu naletimo na eno najbolj bolnih točk naše gospodarske politike, ki ni morda menda prav nobenega razumevanja za potrebe naše industrije, čeprav pomena ta veljavni faktor naše države, za Slovenijo je pa naravnost življenjskega in eksistenčnega pomena, saj bo morala preživljati ves oni del naroda, ki nikakor ni majhen in ki ne najde dela in jela v poljedelstvu. Če človek premišljuje vse to ter ogleduje podjetje, čele vidi, kako visoko bi se še lahko dvignilo naše narodno gospodarstvo, če bi vodila vlada nekoliko pametnejšo gospodarsko politiko.

ZVONARNA STROJNIH TOVARN IN LAVARN
D. D. V LJUBLJANI.

ki ima svoj sedež na Karloviški cesti 1, je bila ustanovljena že leta 1888, in je torej stara nad 37 let. Leta 1907 je prišla zvonarna v last zvonarske družine Samasse. Iz starih zapisov in iz napisov na zvonovih je razvidno, da sta vivala zvonove pred družino Samassa na istem mestu Gašper Franchi in Caharija Reidt. Od leta 1907. do 1919. so zvonarno urejali, izpopolnjevali in spretno vodili potomci Ivana Jakoba Samasse. Pred vojno so razvijali svoje izdelke po Kranjskem, Koro-

škem, Stajerskem, Primorju, Istri, Hrvaškem, Slavoniji, Spodnji in Zgornji Avstriji, Moravskem in celo po Afriki. Kar se tiče množine izdelkov in njih kakovosti, je bila ta zvonarna priznana za prvo v bivši avstro-ogrski monarhiji.

Do izbruha svetovne vojne se je ulilo 6065 zvonov v skupni teži 2.711.757 kg. Po ustanovitvi naše kraljevine so prevzele leta 1919. zvonarno od g. Maksa Samasse Strojne tovarne in livarne d. d. z vsem inventarjem, orodjem, stroji in šablunami. V zvonarni so ostali vsi stari in spretni zvonarji in delavci. Izmed teh delajo nekateri v tem obratu že po 20 do 50 let brez prestopa.

Ta zvonarna dela torej na temelju več kot 280 letnega izkustva z izbranim delavstvom, in kar je za vsakega zvonarja največjega pomena, s šablunami, ki dajejo pri relativno najmanjših težah primeroma najmočnejše in najkrajše glasove.

Proizvodi zvonarne so bili opetovano odlikovani z zlatimi in srebrnimi kolajnami, na razstavah v Parizu, na Dunaju, v Trstu, Gradcu, Ljubljani itd. Na vseh dosedanjih velikih sejmih v Ljubljani in Zagrebu pa so vzbujali največjo pozornost in zanimanje mnogobrojnih obiskovalcev.

Strojne tovarne in livarne imajo na letošnjem velesojmu pet velikih zvonov za župno cerkev v Komendi pri Kamniku, ki so gotovo ena največjih atrakcij. Skupna teža teh petih zvonov znaša 5595 kg. Iz strokovnjaške izjave, ki je na sejmu vpogled vsakomur, smo posneli, da so ti zvonovi v resnici prvovrstni v vsakem pogledu in da jih boče komendski župnija, ki je za krasno zvonilo mnogo žrtvovala, lahko vesela. Že v tem primeru vidimo, kako ljubi naš narod lepe zvonove.

Naravno je, da se je morala po vojski, ko je bilo treba nadomestiti toliko zaplenjenih zvonov, ljubljanska zvonarna razširiti, povečati in tehnično izpopolniti in povisati število delavcev. To se je izvršilo tekom zadnjih štirih let, tako da more izvrševati sedaj tudi največja naročila v zelo kratkih rokih.

Na sejmu smo videli tudi nekaj jako značilnih pohvalnic in priznanj, ki kažejo, kako splošno zaupanje uživa ta naša najstarejša in največja strojna tovarna. Zatrjuje pa se nam, da imajo Strojne tovarne in livarne še na stotine priznanih in zahvalnih listin za zvonove iz zanesljive čiste metalne kompozicije z daleč razširjajočimi se glasovi krasnega odmeva in največje trajnosti.

Ljubljanska zvonarna je ulila po vojski 1500 zvonov različnih glasov in težin, ki oznanjajo božjo čast v vseh delih naše države. Večja zvonila je dobavila za skoraj vse ljubljanske cerkve, za Zalec, Lahovec pri Cerkljah, Velike Bloke, Ponikve pri Zalcu, Sargjevo, Cerklje pri Kranju, Vodice, Tržišče na Dol., Skarudino, Osijek, Rovte pri Logatcu, Donjo Stubico, Trsat, Djakovo, Crikvenico, Beograd, Ohrid, Smederevo, Mol, Sento Vršac itd.

Zastopana je bila tudi na vseh ljubljanskih in zagrebških velesojmih. V Ljubljani je razstavila cirkniške, mehiške, žužemberske, dobrovske in letos komendske, v Zagrebu lokviške, dražiške, krapinske in zagrebške zvonove, ki so bili sprejeti povsod z največjo pohvalo.

Zvonarna je tako zanimiva, da je vredno ogledati si njen stroj. Zvesta svojim tradicijam deluje dalje po načelih najstarejših solidnosti, da si ohrani in poveča tudi v bodočnosti veliki ugled, ki si ga je že do sedaj pridobila.

CARL POLLAK.

industrija usnja in usnjarskih izdelkov.
Ljubljana—Kranj—Vrhnika.

Naša industrija se je začela že v komaj porajati, zato bi lahko našli velepodjetja še na prstih ene roke, toda med temi bi bilo vsekakor tudi Pollakovo, ki obhaja ravno letos polstoletnico svojega obstanka ter spada zato k najstarejši slovenski industriji. Ustanovil je trdilo leta 1875 sedanji šef g. Karel Pollak, ki je pritegnil leta 1918 v trdilo se svoja sinova Karla in Jeana, izpremenil je v trgovsko družbo, leta 1920 jo je pa prevzel v delniško družbo (6000 delnic po 250 Din, ki so vse v lasti rodbine) z imenom »Indusa«, toda leta 1925 je je ponovno prekrstil na sedanji naslov. Vzporedno s temi zunanjimi izpremembami je šlo tudi povečevanje podjetja. Izprva se je pečal g. Pollak le z importom sirovin, dokler ni kupil leta 1892 tovarne v Kranju, leta 1900 ljubljansko tovarno (prejšnji lastnik je bil J. Janesch) in leta 1916 vrhniško tovarno (prejšnji lastnik Iv. Tomšič). Medvojnica in prva povojna let aje uporabljal g. Pollak potem za temeljito prenovitev, povečanje, izpopolnitev in modernizacijo vseh obratov tako, da tvori podjetje danes enega največjih tovrstnih obratov daleč naokrog, ki sestoji iz tovarn za usnje in tovarn za usnjarsko konfekcijo. Razsežnost tega velepodjetja nam dokazuje najlepše njegova kapaciteta, ki je znašala lanske leto:

A. Tovarna za usnje: 1. Vrhnika: 250 kosov lahkih govejih kož dnevno v letni vrednosti 45 milijonov dinarjev in 60 kozličkovih kož dnevno v letni vrednosti 4.536.000 Din; 2. Kranj: 200 težkih govejih kož dnevno v letni vrednosti 85.000.000 Din; 3. Ljubljana: 490 težkih kož dnevno v letni vrednosti 90 milijonov dinarjev in 1000 svinjskih kož tedensko v letni vrednosti 10.800.000 Din. Skupaj 176.136.000 Din.

B. Usnjarska konfekcija: 1. tovarna za čevlje: 1800 parov čevljev in 400 parov sandal dnevno v letni vrednosti 89.400.000 Din; 2. jermalarna: 250 metrov jermen ter 100 kg pasov in šivalnih jermen dnevno v letni vrednosti 13.620.000 Din; 3. torbarstvo: 90 parov gamaš, 40 aktivov in 100 nogometnih žog dnevno v letni vrednosti 10.630.000 dinarjev. Skupaj 113.700.000 Din.

Celokupna kapaciteta podjetja je znašala torej lanske leto 289.836.000 Din, kar nam pač dovolj priča, kako pomemben činitelj predstavlja ono v gospodarstvu našega malega naroda. Posebnost Pollakovega podjetja, s katerima si je pridobil tudi svetovni sloves, sta svinjsko usnje iz slovenskih in škotskih sirovih kož, ki nimajo para na svetu, ter jermena znamke »Special« in »Vegetabile«, ki lahko uspešno konkurirajo z najboljšimi tovrstnimi produkti sveta in povprašujejo po njih zato tudi po vsej Evropi. Tako je imela trdka že pred vojno svoje stalne zastopnike v Parizu, Južni Ameriki, Varšavi, Londonu, Severni Ameriki in v Avstraliji. Po vojni se ima trdka boriti z istimi težavami kot vse druge naše industrijske panoge, namreč s popolnim nerazumevanjem faktorjev, ki vodijo našo gospodarsko politiko, kar seveda jako ovira nadaljnji razvoj podjetja, za katerega ima vse pogoje in bi bilo lahko vsemu narodu v še večjo korist in ponos.

Glede tehničnega obrata, posebnost kolikor se tiče izdelovanja fabričnega čevlja, se mora človek čuditi dovršeni organizaciji tehničnega dela in trgovskega poslovanja. Ta organizacija je tako dosledno izvedena, da je mogoče za vsak par čevljev natančno ugotoviti, kdaj je prišel v delo, iz kakšnega usnja je narejen, komu se je prodal, kdaj odpisal in če je bila morda kakšna reklamacija.

Kar se tiče materiala, iz katerega se izdelujejo čevlji, je postopanje sledeče: Vse material in potrebščine prevzema tovarna po strokovno iz-

obračunom poslovođu pod nadzorstvom šefa. Blago se primerja najprej z vzorcem, po katerem je bilo naročeno; preizkusi se glede trpežnosti in če ne vsebuje kakih kemičnih kislin, ki bi bile zdravju škodljive ali ki bi bile kvarne za usnje. Preizkušnje se vrše v modernu urejenem kemičnem laboratoriju, ki ga vodi strokovno izobražen inženir kemije. Še le po njegovem poročilu, da je blago v vsakem pogledu dobro, se odda blago v prerezovalnico. Tam se naredi najprej par čevljev, ki se potem dajo kakemu delavcu, ki veliko hodi, da se trpežnost še praktično preizkusi. Še le nato se začne z izdelavo na veliko. (Zeleti bi pač bilo, da bi se tudi za male čevljarske obrate ustanovila v Ljubljani moderna javna preizkuševalnica, ki bi omogočila, da bi se obvarovali škode obrati sami kakor tudi njih odjemalci.)

Niž manj zanimivo in dovršeno kakor izbira blaga ni izdelovanje čevljev. Tovarna je opremljena z najnovejšimi stroji in iznajdbami. Tu je cel kaos koles, nosilcev, peres, vzvodov, drogov, matic, prenosnic, jermen itd. Lahen pritisk z roko in stroj hipno oživi. Stegneti se dva drogovca, ki primate zgornji del usnja, ga prevlečeta na kopito in pritrdita na notranje s toliko naglico in natančnostjo, kakor tega nikdar ne zmora človeška roka. Čevljev prevzame nato drugi stroj, ki z ogromno hitrostjo in največjo natančnostjo pritrdi podplat z lesenimi žebli; pri tem je pritisk vedno enakomeren. Zastoj smo se trudili, da bi tako zbiti podplat odtrgali. Da pa podplat dobi obliko noge, je konstruiran poseben stroj, ki to delo opravlja tako natančno in uspešno, kakor bi tega ne moglo nobeno kladivo. Poizkus z medjo je dognal, da je enakomerni strojni pritisk za 50 kg močnejši nego pritisk navadnega čevljarskega kladiwa, ki je vrhu tega zelo neenakomeren. Tako se z vsjo dovršeno ponavlja imitacija človeške roke od stroja do stroja. Čim nastane v katerem izmed strojev najmanjša napaka, se takoj vse delo ustavi, ker so vsi stroji v najtesnejši zvezi; treba je najprej poiskati napako in jo odpraviti, nakar se more delo zopet nadaljevati. Tudi to daje jamstvo, da je izdelava vseskozi točna in popolna. Iz tega se vidi, da predsodki proti tovarniškemu delu — vsaj kolikor se tiče solidnih trdk — nikakor niso upravičeni.

S tem pa nikakor ni rečeno, da je ročno delo izgubilo svojo vrednost; nikakor ne, marveč je le treba, da si tovarna in mala obrt pravilno razdelita svoje delo. Gotovo je, da mala obrt v izdelavi grobih, trpežnih čevljev s tovarno ne more konkurirati. Zato je pa mala obrt gospodarica na poprišču modnih izdelkov, ki zahtevajo umnost izdelovalca. Tu se more in se bo mogla mala obrt vedno z uspehom udejstvovati. Toda delati mora z umom, napredovati, dvigniti se nad golo fizično delo. Tu treba izobrazbe, za katero nam skrbita država pa stanovska organizacija. Na ta način se bo dalo najti soglasje med industrijo in malo obrtjo. Prostora je dovolj za vse, samo treba, da vsak razvame svoje pravo mesto.

Ob priliki ekspartize l. 1924. o tovarni »Volta« v Mariboru so prvovrstni strokovnjaki, kakor prof. dr. Hanamen, rektor zaorebške tehnike, profesor dr. Haubner, vodja tehnološkega muzeja na Dunaju, prof. dr. Eitenreich, docent na univerzi na Dunaju, ugotovili, da je tovarna povsem moderno urejena in da zalore sama kriti potrebo cele kraljevine. Stalni odjemalci »Volte« so: Ravnateljstva drž. železnice Ljubljana, Zagreb in Subotica; mesta Maribor, Celje, Ptuj, Slov. Bistrica, Zagreb in Beograd ter vsa večja podjetja v Bosni.

Najbolj privlačno je danes za ženski svet v paviljonu G razstavljeni šivalni stroji znamke STOEWER po trdki Lud. Baraga. Skoro ni verjeti, da bi bila vsa ta lepa vezena izdelek svetovno znamenitega šivalnega stroja Stoewer, kateri pa na navaden pritisk gumba zopet živa perilo oziroma obleko. Konstrukcija stroja je istotako solidna in trpežna, tako jamči trdka baje 15 let, kakor tudi nadvse okusno opremljena, najsihoda potem v svetli ali temni hrastovini ali pa v naravnih orehovin. Nadalje ima sta trdka na ogled psalne stroje in dvokolesa od iste svetovne tovarne Berh. Stoewer, Stettin, katere zaposluje danes nad 6000 delavcev in preko 750 uradnikov. Ne sme se prezeti mali potovalni in normalno velik UNDERWOOD pisalna stroja, katerega ime je tako razširjeno, da se mirno lahko izreče svetovni sloves, ker je danes v rabi nad 1.800.000 pisalnih strojev Underwood, imena Underwood in Stoewer širita sloves ne le o svojih izdelkih, temveč tudi lastnika trdke Lu. Baraga z lastno mehanično delavnico v Selenburgovi ulici 6.

Čenjenim obiskovalcem Ljubljanskega velesojma se mudi ugodna prilika, da si ogledajo izložbe in trgovine Prve kranjske vrvarne in trgovine s konopljio itd. Ivan N. Adamič, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 31. — Stara, renomirana, širom Jugoslavije in v inozemstvu dobro znana vrvarna izdeluje vsakovrstne vrvi vse dimenzij, od najstarejših do najdobeslejših, pravih orjakov poljubne dolžosti kakor vse v vrvarsko stroko spadajoče predmete, katerih prvovrstna kakovost in solidna izdelava je splošno priznana. Gasilna društva se opozarjajo, da ima trdka veliko zalogo prvovrstnih ognjegašnjih cev, povečano in nanovo urejeno vrvarno z podružnico v Mariboru, Veltrjanska ul. št. 20, katere je bila za njene prvovrstne lastne izdelke večkrat odlikovana z diplomami in zlatimi kolajnami cenj. občinstvu najtopleje priporočamo.

TRIBUNI, tovarna dvokoles in otroških vozčkov, ima razstavljenoko kar vsako leto tudi letos na Ljubljanskem velesojmu v še večjem obsegu ukot dosedaj svoje izdelke v paviljonu F 269 do 275. Razstavljenih ima več najmodernejših dvokoles, otroških vozčkov, igračnih vozčkov, otroških stolic, samokolnic za otroke, dvokolesa male za troke od 5 let naprej, najnovejši motorje Frera in druge, šivalne stroje, razne dele za dvokolesa, stroje in pneumatiko različne kakovosti. Ugled in veliko število odjemalcev, ki jih ima trdka širom naše domovine, priča o solidnosti in napredku podjetja, ki se je moderniziralo z najboljšimi stroji, tehničnimi pripomočki in strokovno izobraženimi močmi. Tovarna ima posebne oddelke za mehaniko, brusilnico, emajliranje z ognjem, pobakrenje, ponikljanje, tapetiranje in mizarstvo. V popolno popravilo se sprejemajo dvokolesa, otroški vozčki, šivalni stroji kakor tudi drugi v mehanično stroko spadajoči stroji. Najtopleje pozdravljamo napredek domačega dela, si občinstvu in trgovcem pa prav posebno priporočamo, da si ogleda razstavljen predmete tega edinega domačega podjetja te stroke.

Odprodaja!

Radi preselitve odprodajamo vso zalogo manufakturnega blaga, galanterije in usnja po globoko znižanih cenah. — Ne zamudite ugodne prilike!

»Danica« :: Majzelj & Rajšel
Ljubljana, Turjaški trg št. 1.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI.

Repertoar opere in drame od 29. avgusta do 8. septembra 1925.

1. septembra. Opera. Verdi: Aida.
2. septembra. Drama. Manners: Pegica mojega srca, premijera.
3. septembra. Opera. Cornelius: Bagdadski brivec.
4. septembra. Drama. Petrović: Vozel.
5. sept. Opera. Offenbach: Hoffmannove pripovedke.
6. septembra. Drama. Manners: Pegica mojega srca. — Opera. Verdi: Aida.
7. septembra. Opera. Strass: Netopir.
8. septembra. Opera. a) Mascagni: Cavalleria rusticana; b) Leoncavallo: Glumaci (I Pagliaci).

Začetek opernih predstav vedno ob pol 8 zvečer; začetek dramskih predstav ob 8 zvečer. — Predprodaja vstopnic od petka dalje pri dnevni blagajni v operi od 10 do pol 1 in od 3 do 5 popoldne.

* * *

Verdijeva »Aida« se vprizori na našem odru danes ob pol osmih zvečer pod vodstvom dirigenta g. Nefata. V tej operi nastopijo sledeče moči: Aida — gđna Pirkova, članica Narodnega divadla v Brnu, Amneris — ga Thierry-Kavčnikova, svečenica — ga Ribičova, Ramfisa poje g. Betetto, Radamesa g. Orlov in kralja Amonasra g. Balaban, kralj egip. tovski je g. Zupan, sel g. Mohorič. Plesje je nastudiral sopollesalka gđna Tuljakova. — Režijo vodi g. Bučar. Začetek opere točno ob pol 8. Predprodaja vstopnic pri dnevni blagajni v operi.

Ljubljanski operni orkester. V lanskem sezoni, to je od 1. oktobra 1924 dalje je bila proglašena s strani strokovne organizacije godbenikov nad ljubljanskim opernim orkestrom zapora, to je da uprava ni mogla skleniti nobenega novega angažmaja za orkester. Za novo sezono 1925—26 pa je sklenila uprava dogovorno z zastopniki opernega orkestra s člani tega orkestra nove službene pogodbe in s tem dvignila tudi zaporo, proglašeno nad Ljubljano od vseh godbenih organizacij tu in v inozemstvu. Na podlagi tega je uprava angažirala vse potrebne godbenike. Vsi novodošli godbeniki so po večini absolutni konservatoriji. Tako imamo danes operni orkester sledeče sestavljen: 6 prvih violin, 4 druge, 3 vijole, 3 čela, 3 kontrabase, celotni les (2 flauti, 2 oboji, 2 klarineta, 2 fagoti) in pi-hala (4 rogovi, 2 trompeti, 3 pozavne 1 tuba), tolkala in harfa. Poskrbljeno je tudi, da se orkester lahko izpopolni z angleškim rogom in bas-klarinetom. Redno bo sodelovalo v opernem orkestru 40 angažiranih godbenikov. — Uprava je prepričana, da je s tem v veliki meri izpopolnila našo opero in da je izvajanje sodobnih modernih del, katere so za novo sezono objavljena — omogočeno.

Druga dramska premijera. Angleška veseloigra »Pegica mojega srca« se vrši v sredo ob 8 zvečer v dramskem gledališču. Pri premijeri so zaposlene skoro vse boljše naše dramske moči. Predprodaja v operi.

PERILO

vsakovrstno, dobiš najceneje pri trdki

LOŽAR & BIZJAK

LJUBLJANA Sv. Petra cesta št. 20.

Fantovski tabor

za ribniško dekanije

se vrši

dne 8. sept. na Mali Šmaren pop. ob 2. uri pri

Novi Štiti

s sledečim sporedom:

1. Ob 2 pete litanije Matere božje.
2. Cerkveni govor.
3. Govor za fante pred cerkvijo pod ipo. (Govori Fr. Terseglav.)

Med posameznimi govori igra godba iz Nove Štite. Upamo, da tudi petja in govorov posameznih fantov izobraženih in preproštih ne bo manjkalo.

Vabimo prav vse dobromisleče fante, da pridejo k Materi božji! Fantje, kosajte se med seboj, iz katere vasi vas bo več!

Poagitrirajte za obilno udeležbo!

Na veselo svidenje! Na veselo svidenje!

Šolski vestnik.

Vodstvo ženskega učilišča v uršulinskem konventu v Škofji Loki obvešča s tem vse prizadete kroge, da se letos čisto redno odpre II. in IV. letnik ženskega učilišča za šolsko leto 1925-26.

Vnauja uršulinska meščanska šola vpisuje 1. in 2. septembra; 4. septembra ob 8 je sv. maša, 5. septembra redni pouk.

Gospodinja šola v »Mladiki« se prične dne 2. oktobra ob 8. Vpisovanje je dne 1. oktobra ob 9 jutraj. Za sprejem je treba, da je gojenka izpolnila najmanj 18. leto in da se izkaže z izpričevalom dovršene meščanske ali njej podobne šole. Vsaka gojenka plača pri vstopu Din 50 kot pristojbino za učila. Učenke so tudi zunanje, ki stanujejo doma ali drugod, ali pa notranje in stanujejo v internatu, ki je v zvezi z gospodinjstvom šole. Zunanje gojenke plačujejo mesečno za ukovino vred Din 600, notranje pa plačujejo za vso oskrbo in ukovino Din 1100.

Knjige in revije.

»Pravni vestnik«. Izšla je 8. številka »Pravnega vestnika«, glasila društva »Pravniki« v Trstu. Na uvodnem mestu prinaša članek dr. Metoda Dolenca (Ljubljana): »Osnovne ideje načrta kazenskega zakonika za Nemčijo«.

Gospodarstvo.

Pavel Ovenket:

Rusija in lesna industrija ter trgovina Slovenije.

Rusija, predvojna dobaviteljica cele zapadne Evrope, je stopila zopet v ospredje s svojo lesno trgovino in industrijo in nam grozi s svojo nevarno konkurenco.

Vse angleške večje lesno-importne družbe so zapustile švedska in finska tržišča ter so sklenile pogodbo za les s sovjetsko Rusijo. Tudi Holandska in Nemčija se približujeta ruskim lesnim družbam in celo Francija ni Rusiji ravno tozadevno nenaklonjena.

Ekspanzivni načrt Rusije pa je, osvojiti si vsa predvojna tržišča cele zapadne Evrope. Konkurenčni boj katerega vodi Rusija s Švedsko in Finsko, je takorekoč dobojevan, ker v njem sigurno podležeta obe gori imenovani državi. Ves privatni kapital, katerega so poslale v boj gori omenjene države, ne more konkurirati Rusiji, katere ima svojo trdno oporo v državnem kapitalu.

Nad deset let je počivala Rusija opustošena vsled svetovne vojne, še hujše devastirana vsled dolgotrajne domače vojne in mi smo med tem časom pozabili na veliko nevarnost, katere je sedaj pred vratmi. Predvojne žage in druga lesna industrijska podjetja, katere so bila po vojni uničena, so se podvojila in sedaj navaljujejo na vse sosedne države s podvojenim silo in močjo in osvajajo svoja predvojna svetovna tržišča. V koliko bode prisadeta v tem boju tudi naša lesna industrija, pokaže bodočnost, eno pa je gotovo, da bo Rusija zavajala zopet vsa svetovna tržišča in diktirala cene lesni industriji na vseh svetovnih tržiščih.

Vašed tega smo primorani misliti tudi mi Slovenci na obrambo in na varstvo svoje lesne trgovine in vsi merodajni činitelji nam morajo v tem boju priskočiti na pomoč. Konkurenčni boj, katerega usiljuje vsem lesno-eksportnim državam Rusija, smo prisiljeni sprejeti tudi mi. V prvi vrsti moramo obdržati svoje dosežene odjemalce. Pridrži jih pa bomo le s solidno in racionalno trgovino.

Obdelava lesa mora odgovarjati zahtevam svetovnih tržišč, ne smemo biti konservativni in ne smemo se ravnati po zgledu naših starih trgovcev in industrijev, kateri so vedno odgovarjali na vprašanja, zakaj neboje izdelovati blaga po zahtevi kupca: »Moje oče je delal tako in delal bom tudi jaz.«

Cena, katere se doseže pri specialno-paralelnem obdelanem lesu, nadkriljuje ceno navadnemu lesu in znatno pokrije tozadevno režijske stroške in plača dobro odpadke odrezke. Tako izdelano blago se išče vedno na vseh lesnih tržiščih in so kupec za tako blago dnevno na razpolago.

Ponovno moram poudarjati, da so časi, ko so kupec z denarjem v roki iskali blago in niso povpraševali za ceno, daleč za nami in se ne vrnejo nikdar več.

Kupec išče blago gotove mere, gotove kakovosti in mi se moramo ravnati po njegovih zahtevah in izpolniti mu želje do zadnjega.

Velika krivda na stagnaciji in krizi v lesni stroki pa je tudi na strani naših državnih ozioroma vlade in njena naloga je, da jo odpravi. Zniža naj se železniški tarif, odpravijo »uverjenca«, uvede jadranski tarif in naj se da zadostno število vagonov na razpolago, — ne pa, kakor se prakticira sedaj v dobi hude krize, da se z ene strani boža, z druge pa tepe. Tako n. pr. nam že mesece in mesece obljubljajo znižanje železniškega tarifa, z druge strani nam pa groze z odvzemom vagonov in to ravno v času najboljših lesno-eksportne sezone.

Predvojna produkcija Slovenije je znašala okroglo 500.000 m³, povojna oziroma sedanja pa znaša 1.200.00 m³. Vzrok za to nadprodukcijo ni pri nas samih, ampak je v velikanskem povojnem povpraševanju, radi vojne devastiranih, na lesu siromašnih držav in pokrajin. Te pokrajine so se sedaj popravile in na novo dogradile; prejšnjo velikansko povpraševanje se je znižalo na predvojne, normalne potrebe. Tudi pri nas bo treba radi tega misliti na znižanje produkcije.

Po vojni se je sekalo in izsekavalo vseprek; nismo se ozirali na zakone in marsikatera gora danes kaže gola rebra in nas opominja, da je za nami tudi rod, kateri bo potreboval krasne gozdove. Ako se izsekava, naj se racionalno in pogozduje takoj, in naj se ne čaka, da šele zakon k temu prisili.

Z množino izdelanega lesa ne moremo in ne bomo konkurirali z nobeno državo, pač pa z dobro kakovostjo in s popolno, zahtevam svetovnih tržišč odgovarjajočo obdelavo. V tem pa nas podpira narava sama, naša domača zemlja, katere nam nudi les neprekosljive kakovosti.

Slovenci imamo zadosti izobraženih trgovskih moči, obžalovanja vredno pa je, da se jih tako malo posveti lesni stroki, ki je glavna panoga našega gospodarstva.

Dolžnost merodajnih faktorjev je, da povetijo vso svojo pažnjo na to, da tudi lesna trgovina vzgoji moderno vseskozi naobraženaravaščaj za vodilna mesta, kakor to vidimo ravno pri Nemcih. Dokler tega ni, je pot na mednarodna tržišča naši lesni trgovini zaprta. Slovincu je prirojena trgovska spretnost in

ta je desetletja in desetletja pred vojno res zadostovala slovenskim lesnim trgovcem, danes pa zadostuje komaj za produkcijsko, nikakor pa ne za komercialno osamosvojitve.

Naša dolžnost je, da si priborimo oboje, da postavimo v ta konkurenčni boj vzorne in realne trgovce in le ti bodo osamosvojili našo lesno trgovino, jo očistili pred in povojne navlake, ter jo uvedli kot upoštevanja vreden faktor v mednarodni promet.

Iv. Ogrič.

Opekarska Industrija v Sloveniji.

Procvit opekarske industrije zavisi v prvi vrsti od cvetanja stavbene obrti. Stavbena obrt pa se le tedaj dobro razvija, ako so splošne gospodarske razmere urejene in da vlada splošno blagostanje v deželi ali državi. Ker pa pri nas tega danes ni, mi gotovo ne bode težko odgovoriti, zakaj opekarska industrija pri nas akoro propada in čaka boljših časov.

Pogoja za dobro uspevanje opekarn sta dva:

1. Dobra kakovost ali skladišča glin,
2. siguran odjem in prodaja, kar je precej odvisno od ugodnega transporta.

V splošnem nimamo pri nas ravno najboljše kvalitete glin. Le-ta mora biti mastna, čista in plastična, ki vsebuje od 40—80% vode, vsebujejo pa tudi železo, magnezij in druge. Z ekonomskega stališča je važno, da imamo glino v visokih legah, da preobsežno ne izrabimo terena in si ne otežujemo transporta materiala. Vsekakor je treba, da imamo za fabrikacijo opeke tudi vodo v bližini.

Industrija opeke vsej za bolj navadne vrste je lokalna industrija, kajti opeka po svoji vsebini in teži ne prenese dolgega transporta. Danes se skoro povsod dobi vsaj za silo primerna glina za žganje navadne zidne opeke, zadnji čas pa jo že tudi nadomešča v gotovih krajih pesek, iz česar delamo tudi nežgane cementne opeke raznih vrst.

Boljša vrsta opeke n. pr. strešniki, vođa opeka, različno oblikovane prešane opeke pa že prenese daljši transport ter je možno z njim trgovati tudi v nekoliko oddaljenih krajih. Za lokalni promet pride v poštev ugoden ski tir ali tudi ugoden transport po vodi in transport na železnicah oziroma lastni industrijsko urejene ceste do opekarn.

Ker je treba pri dobro vpeljani opekarni imeti vsaj za odjem nekaj blaga na mestu odjemalca in to so navadno večja mesta in industrijski kraji, pride v prvi vrsti do veljave opekarn, ki leži v obližju takih krajev. Če govorimo torej o Sloveniji, je večje mesto Ljubljana, Maribor itd. Pa tudi kmetsko gostejše naseljeni in bogatejši kraji pridejo zelo do veljave in se tam navadno tudi precej gradi.

Do pred kakimi sedemdesetimi leti se opekarsko splošno ni prav nič posebno razvijalo. Opeka se je delala le ročno ter se žgala v takozvanih periodičnih pečeh. Take peči so različne, zelo enostavne, kamor se opeka naloži, vmes pa se pustijo kurišča. Opekarska industrija je po največ sezonska ali periodična ter se dela le v poletnem času, ko je ugodno vreme, da se izdelki suše na prostem. Vendar pa imamo danes že tudi opekarn s trajnim obratovanjem, kjer so napravljene umetne sušilnice.

Naravnost velikanski preobrat pri fabrikaciji opeke pa imamo zaznamovati v zadnjih sedemdesetih letih. V l. 1855-56 je Carl Schlickeyns v Berlinu prvi konstruiral pokončno stoječo valjasto opečno prešo na pogon s konjem, kjer se je izdelalo dnevno do 1500 komadov zidakov. V l. 1859. pa je to že zboljšal in napravil na strojni pogon ter jo postavil za opekarno Schneider & Roels ob Labi. S strojem je dosegel že 8 do 16.000 komadov dnevne produkcije. Od tedaj so se vedno dopolnjevali in zboljševali opekarski stroji, tako da danes z lahkotjo dosežemo že 40—50.000 kom. zidakov dnevne produkcije.

V današnjih količkah modernih opekarniških obratov se vrši ves promet maslinelno; čisti in peha se glina, dovoz glin in odvoz fabrikata se vrši po ročnih železnicah, elevatorjih in transporterjih. Opeko raznih vrst pa nam izdelujejo stroji.

Delalo se je mnogo na tem, ko smo imeli že stroje za izdelavo opeke, da bi tudi za žganje opeke napravili primernejše peči. V l. 1858 se je posrečilo stavbeniku Frideriku Hofmannu v Prusiji napraviti trajajoče žgalnice, takozvano krožno opečno peč (Ringofen). Od tedaj je zabeležiti velikanski preobrat osebno za navadno priprostejšo peč kot opeko, strešnike i. dr., dočim se boljše blago žge uspešneje v plinastih pečeh ali na onih s presegajočim plamenom (Überschlagende Flammofen).

Krožno opečno peč je zgrajena tako, da je napravljen večji kanal v raznih oblikah brez zaključka, torej krožno. Vrh teh kanalov so majhne odprtine za kurjavo z drobnim kurivom (najboljši premogov zdrob). Ognjeni plamen gre proti tlom dotičnega kanala, od tam v dimov zbiralnik in nato v dimnik. V novjšem času pa se združi ta odvajalna, še

neporabljena vročina ter se potom ventilatorjev izrazi še za umetne sušilnice. V teh krožno opečnih pečeh se lahko nepretrgoma žge celo leto in se dobi vsak dan gotova množina žgane opeke in se tudi vsak dan zopet na novo vklada nežgana opeka. Te peči so velikanska pridobitev na polju opekarske industrije, vse te naprave pa se še vedno zboljšujejo in izpopolnjujejo.

Tako so zrastle polagoma tudi naše opekarnice ter jih imamo danes prav lepo število. V celi Sloveniji se danes nahaja približno 40 opekarn s krožno opečno pečjo in strojnimi obratovi, par med njimi ima tudi umetne sušilnice. Poleg tega imamo še kakih 8 tovarn s krožno opečno pečjo, pa brez strojev ter še kakih 30 navadnih opekarn s periodičnimi pečmi. Nekaj od teh je čisto priprostih, prav mnogo jih je v Prekmurju. Tudi teh enostavnih starih opekarn ni podcenjevati, ker se kuri večinoma v njih s slabejšimi drvmi in hosto. Marsikatera teh malih opekarn ima zelo ugoden transport blaga, ki je za opekarno najvažnejši faktor. Največ opekarn je v okolici Ljubljane, kjer se konsumira največ opeke. V ljubljanski okolici je 10 opekarn. Kapaciteta posameznih teh opekarn je 1 do 3 milijone komadov dnevno. K ljubljanskim opekarnam se prištevata še dve vrhniški opekarni, kjer vsled ugodnega transporta po Ljubljanci pride opeka tudi za ljubljansko tržišče v poštev. Vrhniška je že star, znan kraj, kjer se fabricira zelo dobra opeka, posebno za vremensko izpostavljene stavbne dele. Naj omenim, da igra pri opeki prvo glavno vlogo luknjikavost. Od tega zavisi ravno odpor proti vremenskim vplivom.

Opekarnice, ki ležijo v ljubljanski kotlini, so nekatere zelo dobro vpeljene, skoro vse izdelujejo poleg zidne opeke tudi raznovrstne strešnike, katere izvažajo že precej daleč.

Zaloga glin teh opekarn ni ravno prvovrstna, glina vsebuje namreč precej magnetizma in je malo plastična. Dobijo pa se gotovi otoki prvovrstne glin za strešnike, lonce in boljše blago. Posebno dobre take zaloge so na Glinah in Viču. V kamniškem okraju imamo dve večji tovarni s strojnimi obratovi. Ena v Radomljah ima prav dobro glino s precejšnjo primesjo kvarcovskega peska. Ta opeka je posebno sposobna za kurišča in strešnike. V tem okraju se nahaja tudi več manjših opekarn.

Ostala Gorenjska nima večjih skladov dobre glin. Na Gorenjskem sta le dve večji opekarni: v Bobovku pri Kranju in v Trzinu. Imamo pa tudi mnogo očičkov srednje dobre glin; zato je tu zelo veliko navadnih majhnih opekarn.

Tudi Dolenjska ni ravno bogata glina, vzemši v ribniški dolini. Tam sta dve večji tovarni s strojnimi obratovi. Na Mirni je tudi boljši očičkov glin. Zato obstoje tu tudi manjše opekarnice s strojnimi obratovi. V ostali Dolenjski je le nekaj manjših opekarn.

Na bivšem štajerskem delu Slovenije imamo precej opekarn. V obližju Maribora so tri, v Ptujju dve, pri Celju so štiri, pri Ljutomeru in v Prekmurju so tudi štiri. Dalje one v Radgoni in Križevcih, ki sta obe jako moderno urejeni. Tudi pri Brežicah in na Pragerskem se nahaja po ena opekarna. Opekarni imata nadalje še rudnika v Trbovljah in v Velenju.

Vse opekarnice v Sloveniji so producirale v zadnjih par letih letno približno 30 milijonov zidne opeke, 14 milijonov strešnikov in 4 milijone drugih raznih opek. Delavcev je bilo zaposlenih okrog 1200 moških in 700 ženskih. Vse strojne opekarnice izkazujejo okroglo 2000 HP pogonske sile, večina je na parni pogon.

Potreba po opeki ni bila v zadnjih dveh letih prav velika, blago se je le srednjedobro prodalo. Izvažalo se je bolj malo. Vzrok temu je bil največ železniški tarif, lomljeno tarifiranje, včasih pomanjkanje vagonov in sploh slabe trgovske zveze, tako da je blago že iz Hrvaške dohajalo k nam, dasi je pri nas boljšega blaga obilo. Pri polnem obratu bi zamogle naše opekarnice izdelati letno nad 20 milijonov strešnikov, 50 milijonov zidakov in še kakih 5 milijonov drugih vrst opeke.

Z izdelovanjem kakih boljših vrst opeke se naše opekarnice še ne pečajo. Opekarsko je vsekakor panoga, ki zahteva prav veliko izkušnje in vpeljave že za navadnega zidaka eventualno še strešnika, kaj šele za boljše vrste izdelkov. Prav lahko bi pričeli z drugimi poskusi tako n. pr. terakot, klinkerje, dramaža, oblikovna opeka za surovo zidovje, dalje opeka za obloge sten (Verblende-stein) in še tudi druge. Vse to bi se izplačalo, ker imamo v primeri s spodnjimi kraji le veliko boljši material in vsaj deloma vpeljane obrate. Precej teh je združenih še s kakim drugim obratom kot žago, mlinom ali podobno. Te opekarnice so že večinoma iz predvojne dobe, nekatere tudi še z bolj zastarelimi stroji. Opekarski stroji se zelo hitro obrabijo; zato ne pride toliko v poštev, da imajo nekateri obrati že tudi amortiziran inventar, ker je treba vednih kompletacij.

O kakih posebno modernih večjih napravah pa pri nas ni govora, ker večja moderna opekarna produkcija že letno po 10 do 20 milijonov komadov raznih opek.

Dosedaj za opekarništvo ni bilo posebne zanimanja in smo porabljali le oni material, ki se ga že vrh zemlje lahko opazi.

Obrtnospoševalni urad je osnoval pred nekaj leti keramičen oddelček, ki so ga pridelili srednji tehniški šoli. Ta oddelček ima le

enega profesorja. V zadnjem času se je na tej šoli napravila poskusna peč in mali stroj-preša. Tu preskušajo razni material, ki se nahaja v različnih krajih Slovenije. Škoda bi bilo, ako bi ostalo samo pri poskusnjah. Ako si te poskuse malo ogledamo, vidimo, da imamo še neizčrpne zaklade v naši zemlji, za kar ni danes mnogo zanimanja in se porabljali le one iz bolj vidnih krajev.

Za opekarsko stroko bi bilo treba čimprej napraviti na srednji tehniški šoli posebne tečaje, kajti fakt je, da niti za priprostejšo vodstvo opekarn nimamo dovolj sposobnih ljudi. Opekarsko stroko bo torej treba dvigniti, da pričnemo z izdelki tudi za izvoz neke po državami sami, ampak tudi preko državnih mej. Naše finejše blago bi se dalo izvažati prav uspešno v vse sosedne balkanske države.

Tudi so opekarnarji v Sloveniji brez vsake organizacije, kar gotovo stvari zelo škoduje. Medsebojno se premalo poznamo, vsak dela po svoje. Z organizacijo bi se dalo marsikaj boljše ukreniti in bi tako v skupnem pomagali izboljšati današnji položaj opekarske industrije.

Izkaz Narodne banke o stanju z dne 22. avgusta 1925. (Vse v milijonih dinarjev; v oklepaju razlika napram izkazu z dne 15. avgusta 1925.) Aktivna: kovinska podlaga 508,8 (+ 16,7), posojila na menice in vrednostne papirje 1138,3 (+ 9,4), račun za odkup kronskih bankovcev 1180,3, račun začasne zamenjave 366,9 (+ 0,1), državni dolg 2966,3, vrednost založenih državnih domen 2133,3, saldo raznih računov 1138,7 (+ 44,2), skupaj 9448,8; pasiva: glavnica in rezervni fond 34,2, bankovci v obtoku 5856,3 (+ 31,6), račun začasne zamenjave 366,9 (+ 0,1), državne terjatve 35,9 (+ 28,8), razne obveznosti 937,8 (+ 10), vrednost založenih državnih domen 2133,3, azija 74,3, skupaj 9448,8. Obrestna mera je ostala neizpremenjena.

Naša zunanja trgovina v prvi polovici t. l. Glavno ravnateljstvo carin objavlja pregled uvoza v našo državo, ki je dosegel v II. tromesečju t. l. 2.474.546.000 Din. Ker je znašal izvoz v istem razdobju samo 2.233.005.000 Din, je bila bilanca naše zunanje trgovine pasivna. Skupno je dosegel uvoz v prvi polovici letos 4.602.942.000 Din ali v zlatu 388.559.000 Din, izvoz pa 4.506.436.000 Din ali v zlatu 379 milijonov 700 tisoč dinarjev. Iz tega je razvidno, da je bila bilanca zunanje trgovine pasivna za 96 in pol milijona papirnatih dinarjev ali 8,9 milijona dinarjev v zlatu. Vzrok za pasivnost je v velikem povečanju uvoza, ki je narastel 11 radi tega, ker so trgovci še pred uvedbo novega carinskega tarifa uvozili dovolj zalog in 2. ker smo morali uvažati mnogo pšenice (iz Mažarske) in moke iz Amerike in Italije.

Novi železniški tarif. »Privredni pregled« prinaša izjavo ministra za promet o novem železniškem tarifu. Novi tarif bo stopil v veljavo dne 1. oktobra t. l. Uvedena je predvojna klasifikacija. Računati je s 30 odstotnim znižanjem blagovnih tarifov. Ukinjeno je lomljeno računanje vozarine. Izdelano je kilometrsko kazalo. Ministrstvo bo sklicalo tarifni odbor za mesec december t. l. Potniške tarife ostanejo neizpremenjene.

Hmelj. Hmeljarsko društvo za Slovenijo je razposlalo strokovnim listom inozemstva sledeče poročilo: Zalec-Savinjska dolina, 23. VIII. 1925. Obriranje srednjeranega hmelja se bliža svojemu koncu. Množina pridelka na 1 ha zemljišča se bliža oni lanskega leta. Zaradi povečanja s hmeljem zasajene ploskve, bo letošnja množina ono lanskega leta prekosila za približno 20 odstotkov. Hmelj je fin in prvovrsten po kakovosti in barvi. Pozni hmelj kaže žalostno sliko. Zaradi peronosporre bo množina pridelka komaj 20 odstotkov od one v normalnih letih. Pri vsem tem je hmelj rjave barve in manjvredne kakovosti. Kupčija s srednjeranim hmeljem je bila zadnji čas prav burna. Začetna cena pred enim tednom po 50 Din za 1 kg se je skokoma dvignila na 100 Din z obilno napitino. Dobra tretjina vsega pridelka te vrste hmelja je že prodana. — Mnogo tujih kupcev je došlo, posebno Bavarec. — Društveno vodstvo.

Jugoslavija in lesni trg v Švici. V »Prager Tagblatt« razpravlja o boju za švicarski lesni trg dr. K. Uhlig iz Karlishada. Uvodoma konstatira, da sta pri uvozu lesa v Švico silno napredovali Francija in Avstrija, medtem ko so daleč zadaj ostale Nemčija, Jugoslavija in Poljska. V letu 1924 je Jugoslavija uvozila v Švico 6 odstotkov vsega uvoza neobdelanega lesa, v juniju letos samo 1 odstotek. Od vsega švicarskega uvoza obdelanega lesa je prišlo lani iz Jugoslavije 14 odstotkov, v juniju letos pa 15 odstotkov. Skupno je v letu 1924 uvozila Švica iz Jugoslavije 3152 vagonov (po 10.000 kg netto) neobdelanega lesa ter 1816 vagonov obdelanega lesa. Letos v juniju pa je znašal uvoz iz Jugoslavije v Švico 11 vagonov drv, 11 vagon oglja, 54 vagonov stavbnega lesa, 60 vagonov hrastovih desk, 9 vagonov des (iglastega drevja), 9 listnatega drevja in 26 vagonov lesa za sode. Skupno je bil izvoz lesa v Švico iz Jugoslavije v juniju letos 226 vagonov.

Trgovinska pogodba z Avstrijo podpisana. Z Dunaja poročajo, da je trgovinska pogodba z Avstrijo podpisana. Kakor hitro jo odobri avstrijski tozadevni parlamentarni odsek, stopi v veljavo. Sklenjena je za dobo 1 leta; odpovedni rok je 3 mesece; pogodba temelji na

Specialna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih in drugih strojev LUDOVIK BARAGA Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/1 Telefon št. 950

principu največje ugodnosti. Poleg določil o blagovnem prometu se nahajajo v pogodbi tudi železniško-prometne konvencije, določbe o obmejnem prometu. Pogodbi je priključena tudi konvencija o turistikah, ki omogoča turistom obeh držav prehod meje brez potnih listov, samo z legitimacijo katerega domačega turističnega ali alpskega društva.

Češkoslovaška zunanja trgovina v juliju. Meseca julija je uvozila Češkoslovaška za 947 milijonov Kč, od tega iz Jugoslavije za 28 milijonov Kč ali 3.03 odstotka napram 29 milijonom v juliju lanskega leta.

Zetev v Italiji. Iz Rima poročajo, da je znašal pridelek pšenice v Italiji letos 6,350.000 ton napram 4,600.000 v letu 1914.

Italijanska zunanja trgovina. V mesecu juliju je znašal uvoz v Italijo 1845 milijonov lir, izvoz pa 1408 milijonov lir, tako da je bila italijanska zunanja trgovina pasivna za 437 milijonov lir.

Borze.

Dne 31. avgusta 1925.

DENAR.

Zagreb, Italija 210.20—216.60 (210.25—210.75)
London 271.03—273.03 (272), New York 55.575—

56.175 (55.95), Praga 164.80—166.80 (166), Dunaj 7.835—7.935 (7.89), Cih 10.815—10.805 (10.855).
Curih. Belgrad 9.225 (9.225), Berlin 122.905 (122.84), Budimpešta 72.70, Italija 19.40 (19.46), London 25.067 (25.06), New York 516.25 (516.12), Pariz 24.20 (24.25), Praga 15.30, Dunaj 72.75, Bukarešt 2.55, Sofija 3.75, Amsterdam 207.90.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.6375, Kodanj 17.73, London 34.3675, Milan 26.56, New York 707.65, Pariz 33.20, Varšava 123.25. Valute: dolarji 708.10, angleški funt 34.28, francoski frank 33.25, lira 26.68, dinar 12.63, češkoslovaška krona 20.95.

Praga. Devize: Lira 126.75, Zagreb 60.35, Pariz 138.25, London 163.95, New York 33.75.
Dunaj. Efekti: Podunavsko-savska-jadranska 79.7, Alpine 29.1500, Greinitz 14.3, Kranjska industrijska —, Trbovlje 45.3, Hrvatska eskomptna 14.8, Leykam 17.4, Jugobanka 12.6, Hipobanka 8.6, Avstrijske tvornice za duših 18.5, Mundus 89.3, Slavonija 6.3.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. Promet v vojni odškodnini Strojne so padle na 80 den. 7% invest. posoj. 76 den., vojna odškodnina 298—300, zaklj. 300, zastavni listi 20—25, kom. zadolžnice 20—25, Celjska posoj. 201—205, Ljubljanska kreditna 225—240, Merkantilna 100—105, Praštediona 912 den., Kreditni zavod 175—185, Strojne tovarne 80 den., Trbovlje 340 bl., Veveče 120 den., Nihag 38 den., Stavbna družba 165—180.

Zagreb. Hrv. esk. 117.50—118.50, Kred. Zagr. 116—118, Jugobanka 101—102, Hipobanka 70—71, Praštediona 910—915, Ljublj. kreditna 280,

Slavenska 65—66, Eksploatacija 50—52, Sečarana 495—500, Nihag 40, Gutmann 425—430, Slaveks 160—162, Slavonija 51—52, Trbovlje 355—360, Vevče 115, 7% invest. posoj. 80, vojna odškodnina 291—292.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Testoni monte fob Sušak 580 den., hrastove vozovne deščice, 44 mm—2.65 m, od 18—29, fco meja 1300 den., črni bor-bordonali, 3 do 8 m dolž., 30—30—50—50, fob Gruž 650 bl., bukovno ogelje, fco Podbrdo 80 den., bukovna drva, 1 m dolž., suha, fco nakl. post. 3 vag. zaklj. 17.50. Žito in poljski pridelki: Pšenica domača, fco Ljubljana 255, koruza slav., fco Postojna trans. 1 vag. zaklj. 230, laneno seme, medjimursko, fco Ljubljana pol vag. 495, oves slav., par Ljubljana 175 bl. ad Solstvo.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI priporoča pevskim zborom sledeče skladbe:

Adamič K., Slovenski akordi, mešani in moški zbori, I-II, zvezek po Din 30.
Adamič E., Nočne pesmi za en glas s klavirjem, Din 24.
Aljaž, Mešani in moški zbori, I.—VIII. zvezek po Din 10, IX. zvezek Din 16.
Bajuk, Bom šel na planince, za tamburaški zbor, Din 20.
— Na Gorenjskem je fletno, za tamburaški zbor, Din 20.
— Slovenske narodne pesmi za tamburaški zbor in petje, Din 24.

Družović, Lira, pesmarica za moški zbor, I., II. zv. po Din 28.
Gerbič-Pavlič, Štirje samospevi s klavirjem, Din 12.
Hladnik, 10 moških zborov v narodnem tonu, D. 20.
Kogej, 3 samospevi s klavirjem, Din 10.
Laharnar, Gorske cvetlice, za mešani zbor, Din 10.
— Gorski odmevi, za moški zbor, 2 zv. po Din 10.
— Planinke, za mešani zbor, 2 zv. po Din 10.
— Pomladanski odmevi, za mešani zbor, 2 zvezka, po Din 10.
Premrl, Solčna pesem sv. Frančiška, za mešani zbor, soli in klavir, Din 20.
Sachs, Moški zbori, Din 24.
Sieherl, Trije moški zbori, Din 10.
Vodopivec, Orlovski himni, za mešani, moški in ženski zbor, oziroma klavir, Din 24.
Vedral, Narodni zaklad, za gosli in klavir, Din 30.
— za gosli posebej, Din 10.
— Uspavanika, za gosli in klavir, Din 24, za gosli posebej, Din 6.

Poizvedovanja.

Izgubila se je v nedeljo zjutraj med 5 in 6 na poti Ilirska ulica do cerkve sv. Petra srebrna damska ura. Najditelj se prosi, da jo odda v naši upravi proti primerni nagradi.
Izgubila se je v nedeljo med 6 in 9 od Brezje do Ljubljane siva platnena vreča, v njej sviter, usnjena čepica, usnjene rokavice itd. Najditelj se prosi, da odda stvari proti nagradi na naslov: J. O. Zidar, Ljubljana, Dunajska cesta 31.

M. Gribernik manufaktura na veliko Ljubljana, Dr. Tavčarjeva (Sočna) ulica 6

☎ Telefon št. 530

POSTREZNICA, poštena in snažna, se takoj sprejme. - Naslov v upr. pod št. 5833.

Strojni inženjer

abs. praške tehnike, 28 let, samski, agilen, išče primerne službe bodisi v obratu ali kot konstruktor. Cenj. ponudbe pod: »Inženjer« št. 5861 na upravo lista.

Gospod se sprejme na stan. in hrano. - Koritkova 23. 5832

DIJAKE - DIJAKINJE sprejemem na hrano in stan. - Naslov v upr. pod št. 5834.

Kot SKLADIŠNIK ali sluga išče mesta mož sred. starosti, zanesljiv, neomaden, preteklost: sprejme vsako podobno službo, tudi izven Ljubljane. Govori slov., srbohrvaško in nem. - Naslov v upr. listu pod št. 5835.

Družabnik

šamec, s 50 do 100.000 Din. se sprejme v trgov. podjetje brez konkurence v industr. kraju; zmožen korespondenec in knjigovodstva. - Cenj. ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 5787.

BLAGAJNIČARKA

starejša mož — se išče za veletrgovino v mestu na Gorenjskem. Reflektira se samo na prvovrstne moči z večletno prakso. Začetnice izključene. Nastop takoj. — Ponudbe upravi lista pod: »Blagajničarka« 5667.

Deček se sprejme, star 15—16 let, kot TEKAČ (Laubursch). Oglašiti se je pri trvdri Viljem TREO, Cesta na gor. žel. 4.

Flavto

ponuja R. STOJEC, Breg št. 2, II. nadstropje. 5724

Mesto žagarja

(gaterist in brusar) iščem kije na Hrvaškem. - JOZEF OVIJAČ, Brod 12, Vižmarje — Sent Vid n. Ljublj. 5838

Pekovski vaienec

se takoj sprejme v večjem kraju na deželi.

Pletilka z več stroji

prevzame stalna večja naročila za izdelavo nogavic. Naslov pove Aloma Comp. Ljubljana. Kongresni trg

DVE DIJAKINJI

tudi brat in sestra — se sprejme na hrano in stanovanje pri boljši rodbini in strogim nadzorom pri nunski cerkvi. — Naslov pri upravi »Slovenca« pod št. 5863.

Drva in žaganje

bukove in hrastove odpadke od parketov in žage dostavlja na dom po znatno znižanih cenah parna žaga V. SCAGNETTI za gorenjskim kolodvorom.

Krojači in krojačice!

Kroje (šnite) po najnovejši modi za dame in gospode — izdeluje in razpošilja Alojzij KNAFELJ, strok. učitelj za krojaštvo, Križevniška ulica št. 2, Ljubljana. 5827

Skobelnik (HOBEL-BANK)

manjši, popolnoma nov, ter več drugega, skoraj novega mizarskega orodja se skupno zelo ugod. prod. - Naslov v upr. listu št. 5836.

V zlato vrednost

naložiš denar in milijonar postaneš prej ali slej, ako kupiš turške srečke. Vsaka zadene. Pojasnila brezplačno. — Pisma pod: »Izguba nemogoča« 5480 na upravo.

DVE DIJAKINJI

sprejme v prav dobro oskrbo blagor. družina po nizki ceni. - Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 5837.

Umetne cvetlice!

krasne mirtne vence in šopke za svatbe, ročne šopke, nagrobne vence. — Umetno cvetlično listje, sestavni deli itd., svileni ter kreppapir ima razstavljen na ljublj. velesejmu

paviljon »E«

prostor 18—20 po konkurenčni ceni cvetličarna

»Podčetrtek«

lastnik Rado Pregrad.

SOBICA se odda za 2 dijake s hrano. - Naslov Ljubljana, Domobranska cesta 5.

Čadež & Brcar

LJUBLJANA Kolodvorska ulica št. 35

priporoča:

mlinske kamne svil. in volnena mlinska sita gurtje gonilna jermena vosek za mazanje jermenov mlinske stroje in vse ostale mlinske potrebnosti po konkurenčnih cenah. — Zahtevajte cenike!

Naprodaj:

2 TOVOR. AUTO »Praga«, 3½ T, z polno-gumiem. — 1 TOVOR. AUTO »Büssing« 3½ T, z železnimi kolesi. 1 TOVOR. AUTO »Stoewer« 5 T, z železnimi kolesi. Vsi kompletni z generatorjem za pogon na ogelje. — 1 OSEB. AUTO »Puch«, Type VIII. v najboljšem stanju z elektr. razsvetljavo in pogonom. — 1 bencin AGREGAT »Puch« popolnoma nov za ozkotirno železnico. — Ponudbe na:

IVAN ŠIŠKA, tovarna parket — Ljubljana, Metelkova ulica 4.

Lokal opremljen, z blagom vred, se dá v najem brez konkurence na Bledu, za več let. Pogoj: inventar in blago se odkupi po dnevni ceni, stanovanje na razpolago. Odda se radi prevel. zaposlenosti. - Pisma sprejema uprava »Slovenca« pod številko 5786.

Stroj. miz. delavnica

v bližini Ljubljane, se pod ugodnimi plačilnimi pogoji odda v najem oz. se prod. - Poizve se pri Aloma Company, Ljublj., Kongresni trg 3.

M. BARTL

special. parfumerija in trgovina rokavic in nogavic — Ljubljana - STRITARJEVA ULICA št. 2.

PAVILJON »E« 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

Dremog-Čebin Wolfova ulica I. II.

☎ Telefon št. 56. 5

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

DRUGA PAVILJONSKA ULICA št. 49, 51.

S. SENLER, Pilsen (Plzen) — Češkoslovaška.

Fužine: Tovarna galanterijskih kovinskih izdelkov. — Žične tovarne.

Fužine: Izdelujejo jeklene lopate, krampe, sekače, sekire, kopače, kladiva itd. — Tovarna galanterijskih kovinskih izdelkov: vlasnice (lakirane, žgane, ravne, valovite — vlasnice za kodre (lasne pišice, tako železne kakor medene — pletilke fino polirane in poniklane tudi s kvačko. — Kvačke v jeklu in z lesenim držajem v bogati izbiri. — Knelice, železne, medene in jeklene. — Zapence, železne, medene, posrebrnene, garantirano proti rjavini. — Varnostne igle, železne in jeklene, lakirane in poniklane. — Hlačni zapenci, hlačne zapone, risalni žebelčki, pisemske sponke, etikete za bučko, šivanke za ročno in strojno šivanje. — Žične tovarne: železna in jeklena žica vseh specialnih vrst. — Patentna žica iz litega jekla, uravnana, trda, žični žebelji, popljetni žebelji, špičke za kolesa otroških voz, bicikljev in avtomobilov. — Tovarna sitarskih izdelkov: žične tkanine v vseh gostotah in žični debelosti, tkanine iz gaze za maskito-mreže, zeleno, modro ali rumeno lakirano. — Strojne žične mreže za ograje, žični modroci.

Naše zastopstvo ima g. Vido Bratovž,

skladišče Ljubljana — Gosposvetska cesta št. 2.

Za časa velesejma paviljon »E« 12.

Godbeni instrumenti

tvornice Guido Bardelli, Trieste Via Milano št. 15.

Posetite **kojo 326.28 v paviljonu G** na ljubljanskem velesejmu.

Karl Tschurn, namestnik direktorja in višji knjigovodja Avstr. Narodne banke, kot soprog, Karl Tschurn, revident Avstr. Narodne banke, kot sin in Ana Wiesner, profesorjeva vdova, kot sestra, naznanjamo tužni žalostno vest, da je naša nad vse ljubljena, nepozabna žena, mati in sestra, gospa

Ella Tschurn roj. Kremžar

po kratki, mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, nenadoma preminula.

Našo drago pokojnico smo položili danes v Mödlingu k večnemu počitku natihome, kakor si je želela.

Sv. maše zadušnice se bodo brale na Dunaju, v Mödlingu in v Ljubljani.

Dunaj-Mödling, dne 28. avgusta 1925.

„I.“ 616.

Mreže
A. Šinkovec d. d.
Grosuplje

Naprodaj HIŠA

s posestvom v Domžalah.
Poizve se v restavraciji pri
kolodvoru v Domžalah.

Dokolenice

(GAMAŠE), prvovrstne (blank in špalt), ru-
jave in črne, nudi po konkur. ceni izdelovatelj

FRANC ISKRA :: Vrhnika.

TRGOVCI POPUST.

TRGOVCI POPUST.

ZAHVALA. Za vsestransko izraženo sočutje ob
veliki izgubi naše srčno ljubljene

MELANIJE

kakor tudi za častno spremstvo na zadnji poti
drage ranjke, za tolažbo polno petje in poklo-
njeno krasno cvetje izrekamo Mar. kongreg. za
gospodstveno pri sv. Jožefu, sl. Glasbeni Matici,
cerkv. pevskemu zboru stolnice sv. Niko-
laja ter vsem sorodnikom in drugim udeležem-
cem našo iskreno zahvalo. Plačaj vsem Bogi
Ljubljana, dne 31. avgusta 1925.

Zalajoča rodbina POLACH-ova.

„GROM“ CARINSKO POSREDNIŠKI
IN ŠPEDIČIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica št. 41.
Naslov brezjavkam: „GROM“. Telefon Interurban št. 454.

Podružnice:

MARIBOR, JESENICE, RAKEK.

Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.
Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

Oglas v Slovencu ima velik uspeh!

ANTON KOBİ - BREG-BOROVNICA

Lesna industrija in exp. trgovina
Tovarna upognjenega pohištva,
stolov vseh vrst

Centralna pisarna: LJUBLJANA, Izanska cesta 22

Telefon 540

Telefon 540

2 manjša DIJAKA ali
2 DIJAKINJI

se sprejmeta na stanovanje
in dobro hrano. Glasovir in
instrukcija v hiši. - Naslov
v upravi lista pod št. 5747.

„I.“ 616.

Lan, konoplja
A. Šinkovec d. d.
Grosuplje

Poravnajte naročnino!

Priporočila se domača izdelovalnica klobukov.

Franc Bernik

Ljubljana-Šiška, Slovenska cesta

Paviljon na velesojmu II št. 411, 413, 415

Vsem obiskovalcem velesojma

se priporočila, da si ogledajo RAZSTAVO v paviljonu
»I« št. 624 — kjer je razstavljena trdnica

F. in I. Goričar — »Pri Ivanki«

LJUBLJANA — SV. PETRA CESTA 29

predmete damske konfekcije lastnega izdelka in sicer:
plašče, bluže, oblečke, velike in otroške predpasnike
itd. v krasni izbiri. — V tej trgovini se dobi tudi razno
moško in žensko perilo po najnižjih cenah. — Geolo
trdnice je Mali, a tem gostejši dobiček. — Za trgovce
posebno nizke cene!

„I.“ 616.

Anton Šinkovec d. d. Grosuplje

„I.“ 616.

Kupiti prvovrstne in otro-
ške orehov, jesenov in

HRASTOV LES

od 40 cm dalje debel, 2 m
dolgi; v poštev pridejo le
vagonске dobave. Prosti se
za obvezno ceno od kubič.
metra franco vagon nalog.
postaj v Sloveniji. Ponudbe
na: DRAGOTIN KOROŠEC,
Ročica ob Pakl. 5236

Pozor! Naprodaj! Pozor!
Tovarniški ostanki za perilo

so naprodaj po polovični ali
zelo nižji ceni. Ne zamu-
dite ugodne prilike! Reslje-
va cesta 30, I. nad., desno.

Harmonije

ameriškega in evropskega
sistema, točno izdeluje po
konkurenčnih cenah

Franc Jenko

Izdelov. orgelj, Mengeš.

NAPRODAJ

Radi opustitve trgovine:
1 Wertheim - blagajna
z tresorjem, 170 cm visoka.
Cena 8000 Din. 10 godbenih
AVTOMATOV, in sicer: 4 z
električ., 4 s tečajnim in 2
s peresnim pogonom. Cena
10.000 Din. - Ljubljana, Ko-
lodvorska ulica 30, Kmetec.

„I.“ 616.

Motvoz

A. Šinkovec d. d.
Grosuplje

šivane odeje

(kovrte) po 170, 190, 220,
240 in 280 Din razpošilja
po povzetju

manufaktura KRISPER
Ljubljana, Rožna ulica 19.

Žimnice

modroce, posteljne mreže,
železne postelje (zložljive),
otomane, divane in druge
tapetniške izdelke, dobite
najcenejše pri RUDOLFU
RADOVANU, tapetniku —
Krekov trg št. 7 (poleg
Mestnega doma). 5732

Razstavni paviljon »F«
št. 269—275.

Najnovejša dvokolesa, mo-
torji, otroški vozički, šivali,
stroji, pnevmatiki in deli.
TRIBUNA F. B. L., tovarna
dvokoles in otroških vozič-
kov, Ljubljana, Karlovska 4.

ANTON KOBİ

lesna industrija in eksportna trgovina

Centralna pisarna. Ljubljana. Izanska cesta 22

Lastne parne žage in skla-

dišča: Borovnica, Ljub-

ljana. Podpeč in Begunje.

Tovarna zabojev po na-

ročilu: opekarna, apnen-

ca. UMETNI MLIN.

Prva kranjska to-

varna upognjenega

pohištva iz masiv-

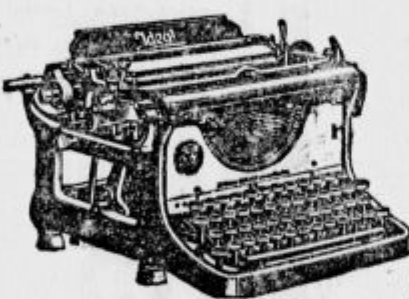
nega impregnirane-

ga lesa.

ZAHTEVAJTE KATALOG IN CENIK! LJUBLJANSKI VELESEJEM!

Telefon 540. Telegram: Kobi Ljubljana

THE REX CO., Ljubljana, Gradišče 10

Najstarejša in največja špe-
cijalna trgovina v Jugoslaviji

s pisalnimi, računskimi in kopirnimi
stroji, razmnoževalnimi aparati, pisar-
niško opremo in z vsemi tozadevnimi
potrebščinami.

Ustanovljeno 1906.

Telefon 268.

PREOBLIKOVALNICA

BARBORIČ - ZAVRŠAN

Mestni trg 7

predeluje damske filce velurje, itd. po najmoder-
nejših oblikah. — Velika izbira damskih klobukov
in nakita po zelo nizkih cenah

Naznanilo.

Odvetnik dr. IGO ŠILAR

naznanja vljudo, da je s 1. septembrom 1925
odprl v Kranju »Hotel Stara pošta« svojo
odvetniško pisarno.

Obiskovalcem velesojma!

nudi ob dohodu v Ljubljano

kolodvorsko restavracijo

na glavnem kolodvoru

prava okrepčila

s prvovrstno kuhinjo ter izborni pijačo

Zračni prostori. Lep vrt. Znižane cene.

Solidna postrežba

Josip Majdič, restavrater

Lečo in fižol

kupuje FRAN POGAČNIK,
Ljubljana - Dunajska c. 36.

„I.“ 616.

Vrvi

A. Šinkovec d. d.
Grosuplje

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski pisatelj Jules Verne. — Poslovenil A. B.

Vse to je povedal Paganel svojim tovarišem.
Pristavil je še, da bodo v Tandilu gotovo dobili na-
tandnejših podatkov, saj je v trdnjavi vedno od-
delek narodne vojske. Glenarvan je dal konje v hlev
gostilne, ki je imela še dokaj lepo vnanost. Nato
so se lord, Paganel, major in Robert odpravili pod
Talkavovim vodstvom proti trdnjavi Independenci.
Po par minutah hoje navkreber so dospeli do glavnih
vrat, ki jih je precej slabo čuvala argentinska straža.
Vstopili so brez težav, kar je pričalo o veliki brez-
briznosti ali veliki varnosti.

Par vojakov se je vežbalo na dvorišču, toda naj-
starejši od njih ni imel več kot dvajset let in naj-
mlajši komaj sedem. Da povemo po pravici, tam je
bil ducat otrok in dečakov, ki so se dosti dobro
sabljali. Njihova uniforma je bila progasta srajca,
prepasana z usnjnim pasom. O hlačah ni bilo niti
gove. Sicer pa tudi niso bile potrebne, ker je pod-
nebeje zelo milo. Tukaj je Paganelu prvič prišla dobra
misel, kako bi se vsaka vlada mogla izogniti veli-
kanskim stroškom za uniforme. Vsi so imeli puške,
ki se bašejo spredaj, in dolgo sabljo. Sablja je bila
predolga in puška pretežka za malčke. Vsi so bili
zagorelih obrazov, pa zelo prikupni. Tudi korporal-
učitelj, ki jim je poveljeval, jim je bil podoben. To
je moralo biti in je v resnici tudi bilo dvanajst
bratov, ki so se vežbali pod poveljstvom trinajstega.

Paganel se ni čudil, saj je poznal argentinsko
statistiko in vedel, da je v Argentini povprečno šte-
vilo otrok v družini več kot devet. Zelo čudno se mu
je pa zdelo, da so se ti mladi vojaki vežbali po fran-
cosko in da so z dovršeno natančnostjo izvajali glavne
gibe pri basanju puške na štetje do dvanajst. Često

je tudi korporal dajal povelja naravnost v materin-
skem jeziku učenega zemljepisca.

»To je pa res čudno,« si je dejal.

Toda Glenarvan ni bil prišel v trdnjavo Inde-
pendenco, da bi gledal, kako se vežbajo otroci, še
manj pa, da bi se zanimal za njih narodnost in do-
movino. Zato tudi ni dal Paganelu dovolj časa, da bi
se načudil, ampak ga je zaprosil, naj pošlje po po-
veljnika posadke. Paganel je ubogal, in eden od ar-
gentinskih vojakov je odhitel proti hišici, ki je bila
za vojašnico.

Par minut pozneje je prišel sam gospod povelj-
nik. To je bil človek pri petdesetih letih, zelo krepak.
Njegov obraz je bil čisto vojaški, brke ščetinaste,
lične kosti so bile močno razvite, lasje so mu že si-
veli. Njegov pogled je bil zapovedovalen, kolikor si
ga sploh mogel videti skozi oblake dima, ki jih je
puhal iz kratke pipe. Ves njegov nastop je imel na
sebi nekaj posebnega, že znanega, kar je Paganel
poznal pri starih podčastnikih svoje domovine.

Talkav se je obrnil na poveljnika in mu pred-
stavil lorda Glenarvana ter tovariše. Medtem ko je
Indijaneec govoril, je poveljnik neprestano motril Pa-
ganela in to tako trdovratno, da je bilo učenjaku
že mučno. Paganel si ni mogel misliti, kaj mož prav-
zaprav hoče. Baš ga je hotel vprašati, ko ga je po-
veljnik brez nadaljnega prijel za roko in ga ves
vesel vprašal v domačem jeziku:

»Francoz?

— I seveda, Francoz, je odgovoril Paganel.

— Oh, kako me veseli, pozdravljeni, dobrodošli!
Tudi jaz sem Francoz, je ponavljal stari in stresal
Paganelu roko, da je postajalo učenjaku že vroče.

— Vaš prijatelj? je vprašal major.

— Primaruha, kako pa! je odgovoril Paganel z
nekim ponosom, človek ima prijatelje v vseh delih
sveta.

Ko je bil izmeknil z veliko težavo roko iz jekle-
nega objema, ki jo je stiskal, je začel z junaškim po-

veljnikom resen razgovor. Glenarvan bi se bil rad
vtaknil z besedico, ki bi se nanašala na njegovo za-
devo, toda stari vojak je pripovedoval svoje zgodbe,
in ni kazalo, da bi se kaj kmalu ustavil. Videlo se
je, da je bil možakar že zdavnaj zapustil Francijo;
materni jezik mu ni tekel več gladko: če že ni po-
zabil besedi, pa je vsaj pozabil, kako jih je treba
vezati. Govoril je približno tako kot črnci iz franco-
skih kolonij. Obiskovalci so kmalu izvedeli, da je bil
poveljnik trdnjave Independencie svoje dni franco-
ski narednik, star tovariš Parchappov:

Odkar je bila trdnjavnica zgrajena, to se pravi od
1. 1828., je ni več zapustil; sedaj je bil njen poveljnik
po naročilu argentinske vlade. Bil je človek petdesetih
let, rodom Bask. Imenoval se je Manuel Igharaguerre.
Leto dni po svojem prihodu v novo deželo je narednik
Manuel dobil tam domovinsko pravico, vstopil v ar-
gentinsko armado in poročil pridno Indijanko, ki se-
daj boš doji dvoje šestmesečnih dvojčkov. Razume se,
da sta fanta, zakaj spoštovana gospa narednikova bi
si ne mogla nikdar odpustiti, če bi mu poklonila
hčerko. Za Manuela ni bilo drugega stanu razen vo-
jaškega. Upal je, da bo mogel s časom in z božjo
pomočjo dati republiko na razpolago celo stotnijo mlaj-
dih vojakov.

»Ali ste jih videli? je dejal. Sijajni! Dobri vojaki.
Jože! Janez! Miha! Pepe! Pepe, sedem let! Že zna
basati!«

Ko je Pepe zaslišal, da ga hvalijo, je stopil s
svojimi malimi nožicami v pozor in pozdravil s pu-
ško, da ga je bilo veselje videti.

»To bo še fant, je pristavil narednik. Ta bo še
generalmajor ali pa brigadir.«

Narednik Manuel je bil tako vznemirjen, da mu ni
bilo varno oporekati, ne kar zadeva vzvišenost vo-
jaškega poklica, ne kar zadeva sijajno bodočnost, ki
čaka njegovih bojevityh potomcev. Bil je srečen in
kakor je dejal že Goethe: »Kar nas dela srečne, ni
prevara.«

»Cirilova knjižnica« v Mariboru

je izdala dosedaj 15 zvezkov, ki obsegajo večina prevode iz
svetovnih literatur (angleške, francoske, italijanske). — Vsa
priporočila književni odbor v Ljubljani.

Na novo povečan
specijalni
oddelek

Sukno

Velika zaloga!
Cene jako
ugodne!

Gg. trgovci se vabijo na ogled

Veletrgovina

Gg. trgovci se vabijo na ogled

I. GROBELNIK, LJUBLJANA

Pile vsakovrstne (turpije) in rašpe

izdeluje strokovno ter prevzame tudi vsa specijalna naročila po zmernih cenah

pilarna IVAN FIGAR,
Ljubljana, Hrenova ulica šte. 19.

SPECIALNA TRGOVINA PERILA

Hed. Šarc

LJUBLJANA

Šelenburgova ulica št. 5

Opreme za neveste!

Perilo za gospode po meri!

Trgovci s športnimi potrebščinami!

Paviljon „H“ 327

Ivan Savnik

Kranj - Slovenija

Lastni proizvod vsakovrstnih naramnic in nahrbtnikov

Zaloga modnega, kratkega norimberškega in galanterijskega blaga

Na debelo! Na debelo!

STROJNE TOVARNE IN LJOVARNE d. v Ljubljani

Zvonarna

ustanovljena leta 1688., dobavlja priznane prvovrstne bronaste ZVONOVE čistih glasov po konkurenčnih cenah v kratkih rokih.

Zahtevajte cenik!

Ob priliki Ljubljanskega velesejma

posejite tvrdko

I. PREMELČ

Ljubljana

Dalmatinova 13

Specialna veletrgovina
volnenih in svilenih robcev
šerp in modnega blaga

Pri „Solncu“ K. Widmayer

Pogačarjev trg

Perilo, manufaktura, opreme za neveste in novorojenčke, abtahi (peče). Vsakovrstne pletenine en gross - en detail.

Dražba nepremičnin.

Dne 4. septembra 1925 se prodajajo pri okrajnem sodišču v Ljubljani, v sobi št. 15, na JAVNI DRAŽBI nepremičnine vlož. št. 686, k. o. Zgornja Šiška, obstoječe iz hiše št. 129 in dveh stavbnih parcel v skupni izmeri 16 ar 96 m².

Najmanjši ponudek: Din 68.109/33.

Priporoča se,

da si ogledate na velesejmu paviljon „I“ šte. 643 vnanja stran, paviljon „H“ šte. 477, kjer dobite vseh vrst modne in športne čepice od Din 17.—, fustijan-klobuke za deco in dame od Din 32.—, usnjene klobuke v vseh oblikah od Din 82.— dalje ter copate, otroške fustijan-hlače (štajerske) itd.

IVAN GOGALA, Jesenice - Fužine šte. 148.

Pohištvo. Priložnostni nakup!

Velika zaloga kakor tudi izdelovanje od najpreprostejših do najfinišnih izvršitve. Preproge, posteljina itd. - Globoko znižane cene. - Prosto ogledovanje. Ceniki zastoj. - Ne silimo k nakupu.

ZALOGA POHIŠTVA IN PREPROG
KARL PREIS - MARIBOR

Gospodska ulica 20.

EN GROSS. EN DETAIL.

SIR pravi bohinjski

zajamčeno polnomasten, velikoluknjičast, ki ne zaostaja prav nič za pravim švic. ementalcem, dobite le pri

FRANC ŽMITEK-U, Boh. Bistrica.

Postrežba točna, cene nizke, zahtevajte ponudbe.

VELESEJMA PAVILJON „J“ št. 647.

Zastopnik Albin Turk, Ljubljana.

Vido Bratovž

Trgovska agentura

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2

si dovoljuje tem potem p. n. Interesente najviljudneje obvestiti, da zastopa sledeče tvrdke:

Konopjuta d. d.

promet konopnenih in jutastih izdelkov, centrala Zagreb

skladišče za Slovenijo

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2

Simon Semler, Pilzen

tovarna - alanterskih izdelkov (vlasnice, knoflice, pletilke, risalni žebjički itd.)

Süddeutsche

Schmirlgelwerke A.-G.

Memmingen, Bayern

tovarna smrkovca blaga, tako na platnu kakor na papirju in vseh vrst gladi

za čevljarstvo in tiskarsko industrijo

Tovarna nogavic „Ključ“

Za časa velesejma paviljon „E“

koje št. 12, 14, 16

TOVARNE

ČEVLJEV

PETER KOZINA & CO, TRŽIČ

prodaja od danes naprej svoje izdelke po znatno znižanih cenah. Interesenti glede samoprodaje dobe pojasnila na Velesejmu, pav. „J“